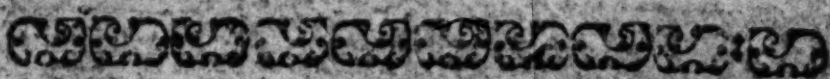

Deus & Rex:

SIVE

DIALOGVS

quo demonstratur, Sere-

nissimum D. nostrum IACOBVM

Regem, immediate sub Deo

constitutum in Regnis suis,

iustissimè sibi vindicare

quicquid in iuramento

FIDELITATIS

requiritur.

LONDINI,

Excussum cum speciali Regiæ Maiestatis

privilegio & mandato, pro regione

Scotia. 1616.

*John
God
man
&
210*

John Bull Jones

to sell for
for

John Bull

John Bull

John Bull

John Bull

John Bull

John Bull

John Bull

John Bull

John Bull

John Bull

John Bull

COLLOQ VII
huius Summa.

Primò explicantur rationes & primarius scopus sacramenti fidelitatis, à pag. I. vsque ad pag. 25. Deinde summa capita necnon membra iuramenti fidelitatis, à pag. 25. ad pag. 29.

Tertiò, præcipua fundamenta iuramenti fidelitatis proponuntur & confirmantur: viz.

Primò, quod Serenissimus Dominus noster Rex I A C O B U S neminem habet præter Deum priorem aut superiorem cui immediate subditus sit intra dominia & principatus suos: à pag. 31. ad pag. 63.

Secundò, quod vinculum fidelitatis illi, ~~supremo~~ supremo eorum domino, à subditis præstandum, inviolabile permanet, nec possit villo modo dirumpi: à pag. 63. vsque ad finem.

134586
1245104
32451011
274

PA
1
F B
1
James I
1603
1604
1605
1606
1607
1608
1609
1610
1611
1612
1613
1614
1615
1616
1617
1618
1619
1620
1621
1622
1623
1624
1625
1626
1627
1628
1629
1630
1631
1632
1633
1634
1635
1636
1637
1638
1639
1640
1641
1642
1643
1644
1645
1646
1647
1648
1649
1650
1651
1652
1653
1654
1655
1656
1657
1658
1659
1660
1661
1662
1663
1664
1665
1666
1667
1668
1669
1670
1671
1672
1673
1674
1675
1676
1677
1678
1679
1680
1681
1682
1683
1684
1685
1686
1687
1688
1689
1690
1691
1692
1693
1694
1695
1696
1697
1698
1699
1700

James I

Confert, & solus aufert Deus, soli Deo gloria.

DEVS & REX.

SIVE
DIALOGVS, quo
demonstratur, Serenissi-
mum D. nostrum IACOBVM
Regem, immediatè sub Deo
constitutum in REGNIS suis,
iustissime sibi vindicare quic-
quid in iuramento fide-
litaris requiritur.

THEODIDACTVS.

Alue, mi PHILA-
LETHES! Quid
hoc turbarum est,
quod fronte præ-
fers? Nam & vul-
tus ille tuus, &
gestus, quem intueor, animum
A 4 plus

2 DEVS & REX.

plus satis occupatum indicant.
Licetne istius sollicitudinis cau-
sam sciscitari?

Exod. 20.

PHILALETHES. *Auduit*
equidem Parochum nostrum, inter
vespertina huius diei officia, quintum
illud praeceptum, de^a honorando
Patre ac Matre, Catechetice, ut
solet, exarrantem: Is vero inter ca-
tera & illud docuit, sacrosanctis hisce
& augustis Patris Matrisq; nomini-
bus, non parentes modò, à quibus spi-
ritum hunc vitamq; traximus, sed &
Magistratus omnes, praesertim verò
eos, quibus suprema in terris potestas
à Deo demandata est, Reges dico &
Principes, indigitari.

THEODIDACTVS. Hoc-
cinè ergo tam novum fuit, aut pe-
regrinum, ut tibi scrupulum ali-
quem iniiceret audienti?

PHILALETHES. Nihil mi-
nus! Eius enim rei veritatem ipse
quidem iam olim satis exploratam
habeo, tum scripturà dictante, tum
etiam suffragante ratione. Scriptura
certè Reges & Principes, solenni quo-
dam

dam vocabulo, Ecclesiæ Nutritios Esa, 49
appellat: ex quo sequitur, eosdem
Reipublica Nutritios esse oportere;
quandoquidem hæc dua tam arcto in-
ter se nexu colligata sunt, ut altera ab
alterius salute & incolumitate pon-
dere quodammodo videatur.

Iam & illud suadet ratio; longè
maius sanctiusq; officij vinculum inter
liberos, patresq; patrie, quam priva-
tos quoscunque Patres-familias in-
tercedere. Hi enim, quum maxime sunt
diligentes, id tantum agunt, ut pau-
corum bono prospiciant; ac ne id qui-
dem possunt, absq; illorum ope & tu-
telâ qui, totius Reipub. veluti curâ
susceptâ, infinitas propemodum alunt
familias, perque amplissima regna &
regiones, ut honestè, commodè, se-
cureq; sub ipsorum imperio vivi possit
efficiunt.

Quum itaque tam firmus sis, ac
necessarius subditorum erga Prin-
cipes officij nexus, & obligatio; mihi
modò subijt meditari seriò, vel potius
non sine stupore mirari, quâ fieri pos-
set, ut homines nonnulli, humanitate
ipsâ

4 DEVS & REX.

ipsâ penitus exurâ, spretoq; officio,
quod ab ipsa naturâ primitus impres-
sum, tot insuper nominibus debebatur
eò Serenissimam Regiam Maiesta-
tem adigerent, ut de subditorum suo-
rum fide & obedientia, nisi per iura-
mentum solenne, securus esse non
posset.

THEODIDACTVS. Dan-
dum hoc quidem est communi
hominum vitio, morboque natu-
ræ; ex quo fit, ut & ambitiosos
Korachos, flabella seditionis, & in-
quietos Shebakos, perduellionis
duces & signiferos, quocunque in
populo, quocunque sub axe, fa-
cilè reperiatis.

PHILALETHES. Fieri id
quidem potest ex noua aliqua Magi-
stratum tyrannide, p'ius a quo sauiē-
tium in subditos, ac veluti crabrones
ultrò irritantium.

THEODIDACTVS. Immò
vero, frequentius videas homines,
vel sua ambitione actos, & cupi-
dine; vel etiam cœcâ quâdam zeli
intemperie, tanquam cestro perci-
tos;

DEVS & REX. 5

tos; vel eo denique, qui ex vtrâq;
nascitur (vbi per vim legum re-
pulsam tulerint) liuore & male-
uolentiâ adductos, aduersus opti-
mos pientissimosque Principes se-
ditionem concitasse ; iisque, pes-
simo ingritudinis exemplo, tum
potissimum insidias struxisse, quâ
ipforum fauore maximè propitio
& secundo vterentur.

Quis vnquam inter Principes
Dauid mitior exitit, aut modera-
tior? Credideris hominem ad il-
lius cor & voluntatem verè forma-
tum, qui misericordiæ Deus est, &
mansuetudinis ! Et tamen reper-
tus est *vir nequam, Shebah filius*
Bichri, qui aduersus illum insurge-
ret, seditionique ac schismati fa-
cem præferrent, ad Regem inno-
centissimum, si fieri posset, solio
deturbandum.

Sed & *Augustus* ille, pacis studi-
osissimus Imperator, cuius virtutes
non minùs exteri quàm sui admi-
rati sunt, & decies coniuratorum
impetum passus esse dicitur, *Vespa-*
sianus,

c. 2 Sam.

d. Suet. cap. 19.

James I

fiatus, ex clementiâ totus factus
 atque compositus, machinationes
 e *Suet. cap. 25* hominum nefâriorum propè, • *as-*
fiduas expertus est. Nec eius filio
f Suet. cap. 1. *Tito*, qui incredibili suâ virtute, ac
 morum suauitate, *f amor & delicia*
g Suet. cap. 6. generis humani, meruerat appella-
 ri, Coniurator defuit & *Cacinna*, suo
 ipsius chirographo, vti fertur, de-
 prehensus.

Sed vt vetera ista ac peregrina
 mittamus, ad eaq; veniamus, quæ
 quantò propius absunt ab oculis,
 tantò fortius plerunque influunt
 in animos sensusque nostros; quis
 singularem illam Regiæ Maiesta-
 tis clementiam, quâ, cum felicissi-
 mis auspiciis huius regni sceptrum
 capefferet, homines religionis &
 sectæ pontificiæ promiscuè com-
 plexus est, non summæ habuit ad-
 mirationi? præsertim si in memo-
 riam reuocârit, quantâ illi perfidiâ,
 quibusque machinis prius vfi
 fuissent in *Elizabetham* beatissimæ
 memoriæ Reginam; idque non
 aliâ, vt videri volebant, quàm su-
 perstitionis

perstitutionis suæ promouendæ
causâ, cui non minùs ipse, quàm
illa, constantem & apertum sese
sæmdu voverat aduersarium.

Initio quidem regni serenissimæ
Reginæ *Elizabethæ*, ^h plerique co-
rum, qui se Romanæ superstitioni
addixerant, eâdem, quâ nos, vñ
liturgiâ publicâ, non modò ab
omni supplicio ac vexatione im-
munes vixerunt, verum etiam pa-
ria cum cæteris Maiestatis suæ sub-
ditis fidelissimis priuilegia & be-
neficia sortiti sunt. Cuius rei
quum Pontificem certiore fecis-
sent ignei quidam & furiosi Papi-
stæ, significantes eo demùm fore,
vt ipsius sequaces Ecclesiæ nostræ
se paulatim totos adiungerent;
atque ita spes omnis intercidere-
tur, hoc regnum ad ditionem suam
& imperium per factiones dome-
sticas reuocandi; è quo tamen ma-
iores sui tot, tam ingentes pecuniæ
thesauros olim corraserant: *Pius*

Quintus, vt huic tanto discrimini,
quod Romanæ sedi imminebat,
tempestiuè

*h Apolog. Eccl.
Hierarch.
cap. I.*

*1569.
II. Eliz.*

tempestiuè occurreret, adeoque
seruos suos & mancipia, à reliquis
Maieſtatis ſuæ ſubditis fidelibus,
ac deuotis, perpetuo quodam &
aperto ſchiſmate diuelleret; *More-*
tonum quendam, ſacrificulum
Anglicanum, eo fine ſubmiſit, vt
Northumbria *Westmerlandia*q; Co-
mitibus, quorum clientelæ per-
magni tum Pontificiorum greges
in boreali huius regni parte innite-
bantur, auctoritate plenâ ac Papali
dentinciaret; * *Elizabetam* Re-
ginam *hereticam* eſſe (ipſosque
propterea nullam cum ea in rebus
ciuilibus, nedum ſacris commer-
cium habere oportere) quod ob
eam cauſam omni dominio & pote-
ſtate excidiſſet : nec eos illius legibus
aut mandatis deinceps obedire cogi.

* *Sander. lib. 7.*
de Giſib. Mo-
narch.

iſtow in An-
nal. 12. Elſ.

Hiſ illi hortatibus accenſi, exer-
citus quater i millerûmpeditum,
ſexcentorumque equitum conſla-
runt, ad tuendam conſcientiæ ſuæ
libertatem, religioniſque ſtatum
immutandum : ſparſo interim in
vulgus ſermone, ſe ad id negotij
ſuſcipien-

suscipiendum necessitate quâdam
compulsos, ne fortè Principes exteri,
quorum minùs interesset, maiore cum
periculo Reipub. idem facere tenta-
rent. Veruntamen hisce copijs
non ita multò post ad deditionem
coactis, paucisque admodum con-
iurationis principibus extremo
supplicio mulctatis, cæteri Ponti-
ficiæ religionis viri, qui turbis illis
ciuilibus neutiquam sese immiscu-
erant, singulari Maiestatis suæ bo-
nitate & clementia, pristinam li-
bertatem fartam, illæsamque reti-
nuerunt.

At *Pij Quinti* animum effera-
tum nec Reginæ benignitas flexit,
nec coniuratorum suorum fregit
infortunium. Intellecto quippe,
conatus suos non aliam ob causam
sperato effectu caruisse, quàm
quia Catholici omnes nondum probè
cognouerant Elizabetham hæreticam
de vi sib. Mo. 4.
declaratam esse, haud ita multò post
bullam quandam evulgauit, in qua
de Apostolica potestatis plenitudine
declaranit prædictam Elizabetham
hæreticam,

*Ksander. lib 7
de visib. Mo. 4.
narch.*

1570.
I. El. 2.

James I

14410

IO DEVS & REX.

hæreticā, & hæreticorum foetricem;
 eiq; adherentes anathematis sententi-
 am incurrisse: Quinetiam Regni
 iure, necnon omni & quocunque do-
 minio, dignitate, privilegioque priva-
 tam: Itemq; procures, subditos, & po-
 pulos dicti regni, ac ceteros omnes, qui
 illi quomodocunque iurauerant, ad
 iuramenta huiusmodi, ac omni pro sui
 domini fidelitatis, & obsequii debito
 perpetuo absolutos: precipiens, & in-
 terdicens uniuersis, & singulis proce-
 ribus, subditis, populis, ne eius man-
 datis & legibus auderent obedire sub
 pœna anathematis. Hanc bullam
 quo & latius Romanæ factionis
 hominibus innotesceret, & fidem
 apud eos indubitata inereretur,
 Romæ imprimendam curauit, fir-
 matam chirographo Notarii pub-
 lici, sigilloque ipsius curiæ muni-
 tam: ea verò demum in Angliam
 transmissa, à Feltono quodam, ho-
 mine Romanæ superstitioni mi-
 serè addicto, portæ Episcopalis
 lazii Londini affixa est.

Et quanquam ista anathema-
 tum

John Hall

John

John

tum fulmina à *Pio Quinto* iactata, facta sunt * *ut sonitus spinarum ar-* * *Eccles. 7. 3.*
dentium sub olla, & inslar vaporis aut fumi evanuerunt; *Gregorius* tamen XIII. qui *Pio* isti in Pontificatu proximè successit, eandem hanc bullam denuò confirmavit;

* Collegium alterum *Romæ* fundavit, alterum *Duaci* auxit mer- Anno. 1578.
 14. Eliz.

cede ac stipe annuà, ut tenebrionibus transfugisque *Anglicanis* receptaculo essent, ubi primùm seditionosâ quâdam theologiâ imbuti (id quod testantur scripta celeberrimorum illius sectæ oraculorum,

m Bristol & Alleni) postea in hoc regnum clanculùm submitterentur; atque isti hic homines docerent, bullis censurisque papalibus obtemperandum esse, renuncian- *m Vide Bristol
 matu. 15. 40
 & Allen. De
 sen. Angl.
 Cathol. c. 4.*
 dum fidei suæ & officio erga supremam Maiestatem, & cuicumq; demùm potestati suæ exteræ, siue domesticæ, quæ ad Reginam solio pellendam concitari posset, opem sedulò ferendam.

Horum transfugarum princi-

pes & coryphæi fuerunt *Campianus* & *Parsonius*, Iesuitæ; qui *Gregory XIII.* iussu & auspicijs reuersuri in hoc regnum, ab eo prius impetrârunt, vt *Pij Quinti* bulla prædicta, quam & ipse confirmauerat, in eum sensum exponeretur, ^{ut} ac si *Reginam* quidem & *Hereticos* obligaret; nequaquam verò *Catholicos*, rebus sic stantibus; sed tum demum quum facultas haberi posset eam publicè exequendi. His itaque artibus instructi traiecerunt in *Angliam*; eodemque tempore *Sanderus* in *Hiberniam*, cum exercitu à Pontifice misso, ad suppetias re-

1580. belli *Desmontio* ferendas. Et quæ admodum *Sanderus*, vi, & armis hominum corpora subigere conatus est; ita illi vicissim argumentorum technis & laqueis animas irretire: neque dolo successus defuit: plerique enim ipsorum fraude inducti non solum *Ecclesiæ nostræ* cæterisque publicis valedixerunt, sed etiam civili quam Principi debebant obedientia

Huius inter-
predationis
instrumenta
nonnulla apud
Papistas de-
prehensa.

Chie Boul

entia penitus renunciârunt.

Cùm itaque, per clandestinas
hasce Iesuitarum, sacrificulorumq;
molitiones, magismagisque indies
Maiestatis suæ subditi à vero Dei
cultu dilaberentur; neque eo con-
tenti, à fide etiam & obedientiâ
ciuili perfidiosè desciscerent, quæ
tamen erat Maiestatis Regiæ be-
nignitas, & moderatio, eorum ne-
mini propterea vitam, hæredita-
tem, libertatemvè imminutam vo-
luit; sed tantum ex decreto *Parli-*
amenti mulctam, quandam pecu-
niariam ijs irrogauit, quamdiu
sacris conuentibus interesse recu-
sarent: edictumque insuper pro-
mulgauit, *de fugitiuis in patriam re-*
uocandis; qui pretextu studij in locis
transmarinis degentes, nihil aliud
quam pestem patriæ & perniciem
meditabantur.

Veruntamen isti scelerum arti-
fices, reique publicæ faces, & fu-
riæ, necquicquam hâc ratione
comprimi aut sedari potuerunt:
quin potius creuerunt indies, eoq;

B 2 tandem

Ann. 1581.
24. Eliz.

16 DEVS & REX.

dignitatem ab eiusdem factionis hominibus similia posse tentari. Veruntamen is, quem natura iam olim ad humanitatem finxerat & misericordiam, ratus illud maximè sibi laudi fore, si *malum bono vinceret*, quod suadet Apostolus: 1603. Initio statim regni, Iesuitas, Sacerdotesque omnes, qui tum vinculis detinebantur, liberauit: post, jis qui in obscuris regni angulis hìc illic delitescabant, potestatem fecit, ut, qui essent, palàm absque periculo faterentur, dummodò ad statutum diem regno excederent: Cæteris verò Papistis, qui communionem nostram in rebus sacris detrectabant, quicquid pecuniæ eo nomine per leges debebatur, ultro remisit; plerosque eorum equestri dignitate auxit, liberrimo in aulam suam aditu & alloquio dignatus est, paribusque omninò tum honoribus tum beneficijs cumulavit, atque illos, à quibus religione ac fide longissimè diffidebant. Hoccinè fuit in homines afflictos

o Rom. 12.

1603.

Job

Ioh. 6. 68. agly 4100 608 608

Ioh. 6. 68. agly 4100 608 608

afflictos & prostratos crudeliter
sæuire, aut nouâ aliquâ & inauditâ
Tyrannide ad defectionem co-
gere?

PHILALETHES. Ego verò
nihil hîc minùs quam tyrannidem
video: nam ista potius illorum animos
pellicere debuerunt, vt fidem illius
Maieſtati firmam ac solidam preſta-
rent, qui ita legum minas, & vindi-
ctam ipſorum ſcelere meritiffimam,
in pietatem miſericordiamq; prorsus
indebitam commutauerat.

THEODIDACTVS. Eſt
quidem, fateor, & clementia Regis p Prou. 16. 15
quaſi imber ſerotinus; plurimùmq;
interdum valet ad hominum ani-
mos, quantumuis alioqui duros,
& agreſtes, emolliendos. Verùm
ea fuit Romanenſium quorundam
feritas, & rabies plusquam canina,
vt illo ipſo tempore, quo ſingulari
hâc Regiæ Maieſtatis gratiâ vber-
rimè fruebantur, conjurationem
inierint, nouitate miram, crudeli-
tate barbaram, exemplo inaudi-
tam; quâ Regem ipſum, Regi-

namque, & stirpem regiam, cum
vniuersis Regni ordinibus, in am-
plissimâ *Parliamenti* domo con-
gregatis, vno ictu pulueris tor-
mentarij corripere, & horrendo
quodam internecionis genere, in
minutissima frustra discerperent.

PHILÆLETHES. Nullamne
istius sceleris autores profligatissimi,
incepti sui rationem aut causam at-
tulerunt?

THEODIDACTVS Nullam
planè, præter furiosum & fanati-
cum Romanæ religionis propa-
gandæ zelum; quo quidem insa-
nare eos omnes qui superstitioni
illi quoquo modo addicti sunt,
non est charitatis suspicari: & est
tamen prudentiæ vereri, ne tene-
antur adhuc nonnulli, damnatis
hiscè superstites. Vt itaque inter
hos & illos probè distingueretur:
iuramentum illud fidelitatis (ex
quo initium sumpsit hæc nostra
disceptatio) præcipuè excogita-
tum est.

PHILÆLETHES. At qui eo
impietatis

impietatis prolapsi sunt, vt manum
in Christum Domini immittere
non vereantur, idem forsā horren-
dū periurij crimen parum aut nihil
morabuntur; ideoq; mihi videtur ist-
huc iuramentum ad seditionis autho-
res detegendos non admodum profu-
turum.

THEG D I D A C T V S. Immò
verò, iuramentum sanctissimum
vinculi genus est; quod arcanā
quadam religione, & metu diuini-
tūs incusso, ipsa hominum corda,
sensusque intimos tam arctè ob-
stringit; vt plerique hominum,
tametsi ad cætera flagitia duri &
obfirmati, in eo tamen violando
summoperè concutiantur & ex-
horrescant. Sæpiissimè (inquit ^q *Am- q* *Contra men-*
gustinus) homines, de quarum adul- *dae. ad Consen.*
terio suspicantur, ad insiurandum *cap. 21.*
provocant coniuges suas: quod utique
non facerent, nisi crederent etiā illas,
quæ non timuerū: adulterium, timere
posse periurium: Quia & reuera
nonnulla impudica, quæ non timu-
runt illicito concubitu viros suos fal-
lere,

Handwritten notes in the right margin, including a large 'C' and other illegible scribbles.

1 Cor. II. 3
1 Sa. 15. 17

re, ysdem viris, quos fefellerunt, timuerunt Deum testem fallaciter adhibere. Iam ista, quæ vxori cum marito est, nuptialis copula, figuram quandam habet expressamq; imaginem illius coniunctionis, quæ subditis cum Principe, quoad finem obedientiamq; ciuilem, intercedit: Nimirum vtraque arctissimâ quadam vnione constat, penèque indiuiduâ, & vt hinc^r vir vxoris, ita illinc^r Princeps subditorum caput meritissimè appellatur. Sicut igitur *Augustini* temporibus res ipsa docuit, vxores nonnullas periurium in Deum, plus quàm fraudem & perfidiam in maritos, exhorruisse; ita nunc eos, qui fidem Principi datam fallere pro nihilo habent, tamen ipso peierandi metu aliquantulum commoueri posse censendum est.

PHILALETHES. Vllumnè extat superiorum atatum memoria exemplum, consimilis iuramenti ad fidem subditorum erga Principem explorandam comparati?

THEO.

THEODIDACTVS. Eiusdem prorsus sententiæ iuramentum ante annos mille in *Hispaniâ* usurpatum est, varijsque celeberrimorum conciliorum decretis *Toleti* confirmatum. Quum enim multarum gentium, ut fama erat, & Concil. Toles. tanta extaret perfidia animorum, ut 4. can. 74. fidelitatem sacramento promissam Regibus observare contemnerent, & ore simularent iuramenti professionem (en ipsos æquiucantes Iesuitas!) dum retinerent mente perfidia impietatem: Statuit quarta Synodus *Toletana* (id quod in alijs ibidem habitis concilijs postea repetitum u Concil. Toles. est) ut^x Quicumque ex ipsis, vel to- 5. 6. 10. tius *Hispaniæ* populis, qualibet coniuratione vel studio sacramentum fidei sua quod pro patriæ gentisque statu vel conservatione Regis salutis pollicitus est, temeraret, aut Regem necesse attrectaret, aut potestate regni exueret, aut presumptione tyrannicâ regni fastigium usurparet, anathema esset in conspectu Dei Patris & Angelorum, atque ab Ecclesia Catholica, quam

*quam prophanauerat, haberetur ex-
transiens.*

22-14-01 PHILALETHES. Ecquid
hoc iuramentum commune habet
32-10-08 cum eo quo de fidelitate Regia Ma-
iestati præstandâ apud nos iuratur?

22-15-09 THEODIDACTVS. Paria
21-14-09 ferè & gemella omnia! quod ex
13-75-3 eo faciliè perspicias, si iuramenti
nostri formulam tibi è libello
3 quem præmanibus habeo, recita-
uero: ea verò sic se habet ad ver-
bum.

fr. primo 20/10

41219

24162

21219

24216

10806

EGO A. B. verè & sincerè ag-
nosco, profiteor, testor, atque de-
nuntio, ex conscientia mea, coram
Deo & mundo; quod supremus domi-
nus noster, Rex IACOBVS, verus
est & legitimus Rex huius regni, alia-
rumque omnium Maiestatis sua di-
tionu ac terrarum; & quod Papa nec
à seipso, nec per autoritatem aliquam
Ecclesiæ, sedisue Romana, nec per vlla
alia media, cum quibuscunque alijs,
aliquam potestatem habeat, vel auto-
ritatem Regem deponendi, aut aliqua
Maiesta

3143

4377

319
12345
23456
86/205
22

*Maiestatis suae regna vel dominia in
alium transferendi; aut alicui Prin-
cipi extraneo auctoritatem concedēdi,
ut ipsum, eiusuē dominia molester, aut
inuadat; aut aliquos subditorum eius
illa, quam Maiestati suae debent, obe-
dientia, & subiectione exonerandi:
aut quibusuis eorum licentiam vel fa-
cultatem dandi, ut arma contra ipsum
gerant, tumultus excitent, aut ali-
quam vim aut damnum Maiestatis
suae personae, statui, vel regimini, aut
aliquibus eius subditis intra sua do-
minia inferant.*

*Item, iuro ex corde, quod non ob-
stante aliqua declaratione, vel senten-
tia Excommunicationis, aut depri-
uationis, facta, vel concessa, aut in
posterum facienda, vel concedenda,
per Papam, vel successores eius, vel
per quamcunque auctoritatem deriva-
tam, seu derivari praetensam ab illo,
vel ab illius sede, contra dictum Re-
gem, heredes, aut successores suos,
vel quacunque absolutione dictorum
subditorum ab obedientia sua; fide-
litatem, veramq; obedientiam Ma-
iestati*

iestati suæ, heredibus, & successoribus suis præstabo: Ipsamque & ipsos pro virili meâ parte contra omnes conspirationes, & impetus quoscunq; qui in personam illius, vel illorum, eorumque coronam, aut dignitatem, ratione vel pretextu alicuius sententia vel declarationis, aut alias facti fuerint, defendam: omnemq; operam impendam, ut Maiestati suæ, heredibus, ac successoribus suis de regem, notasq; faciam, omnes proditores, & proditorias cõspiraciones, quas contra illum, aut aliquos illorum factas cognovero, vel audiuero.

Prætercè iuro, quòd ex anima horreo, detestor, & abiuro tanquam impiam & hereticam, hanc dånabilem doctrinam & propositionem; quòd Principes à Papâ excommunicati, vel deprivati, possint à suis subditis vel alijs quibuscunque iure deponi, aut occidi.

Uterius etiam credo, & incensciantia meâ pro certo habeo, quòd nec Papa, nec quisquam alius potestatem habeat me ab hoc iuramento, aut aliqua

John Salton
Acobus Rex

qua eius parte absoluedi: quod iuramentum agnosco idoneâ plenâq; autoritate esse mihi legitimè ministratum, omnibusq; indulgētijs ac dispensationibus in contrarium renuncio. Atque hæc omnia planè, ac sincere, agnosco, & iuro, iuxta expressa verba per me hic prolata, & iuxta planum ac communem sensum & intellectum eorundem verborum, absq; ullâ equiuocatione, aut mentali euasione, aut tacitâ reservatione quâcunque. Hancque recognitionem facio ex corde, voluntarie, & verè, in verâ fide hominis Christiani. Ita me Deus adiuvet.

PHILALETHES. Est quidem inter iuramentum isthuc, atque illud superius tot synodis Tolleti, confirmatum, si rem ipsam spectes, accurata quedam harmonia, atq; concentus. Veruntamen illud breuius, contractiusque; isthuc paulo fusius videtur, & in plures veluti ramusculos ac propagines artificiose diductū. Quocirca pergratum mihi feceris, si rem omnem ad certa quedam capita renocaueris, ex quibus totius iuramenti

21

*vim & sententiam plenius articu-
latusque percipiam.*

THEODIDA CT V S. Illud
verò faciam quàm potero expedi-
tissimè. Imprimis duo sunt in
vnoquoque iuramento præcipuè
aduertenda : Alterum, materia,
siue res illa, in qua iuratur; alte-
rum forma, modusque iurandi.
Quod ad modum spectat, illud
solummodò exigitur in hoc iura-
mento vt fiat planè, & sincerè; absq;
ulla equiuocatione, mentali euasione,
aut tacita reservatione quacūq; hoc
est, vt Prophetæ verbis vtar, *in*
iustitia, iudicio, & veritate : secus
quàm ² *Arrius* ille infamis hæreti-
cus deierasse fertur; qui quærenti
Imperatori, num vellet *Nicena* fi-
dei, quæ ipsius hæresin de abne-
gatâ Christi diuinitate damnaue-
rat, subscribere, continuò se factu-
rum respondit: poscente verò Im-
peratore (quòd fidem eius quo-
dammodò suspectam haberet) vt
in ipsius Synodi verba iuraret; con-
fessionem quandam hæreticam &
suam

*y Jerem 4. 2.
z Socr. hist.*

MANE

suam composuit, eamque subfig-
natam sinu abdidit; ac tum de-
mum, cogitatione in hanc quam
ipse secum habuit, intentâ iuravit
se verè & ex animo subscripsisse.
Quod dum faceret perfidus simul
perditusq; hæreticus, aut nesciuit
miser, aut meminisse noluit,

* Quacunque verborum arte quibusq; * Isidor. Hist.
iuret, Deum tamen qui conscientia sent. l. i. c. 3.
testis est, ita hoc accipere sicut ille Bern de inter
cui iuratur intelligit. domo. c. 15.

Iam res ipsa huic iuramento
subiecta, cuius vberiori magisque
distinctâ notitiâ te imprimis im-
bui velle intelligo, videtur in sub-
iectas hasce theses commodissimè
posse distribui.

Supremus D. noster rex Iacobus
verus est & legitimus Rex huius
regni, ceterarumque omnium Ma-
iestatis sue terrarum ac ditionum.

Papa nec iure suo, nec autoritate
Ecclesie, sedisue Romana, nec ullo
alio modo, ulliusue hominis alterius
ope & adminiculo, potest Maiestatem
Regiam deponere, Regnouè exuere.

C

Papa

Handwritten notes in a cursive script, likely a library or ownership stamp, running vertically down the right margin.

1. Papa non potest Maiestatis suæ regnum aliquod vel dominium in alium transferre.

4. Papa non potest auctoritatem concedere alicui Principi extraneo, ut Maiestatis suæ dominia inuadat.

Papa non potest Maiestatis suæ subditos fide & obedientia, quæ ipsi debetur, exoluere.

6. Papa non potest licentiam facere uni aut pluribus Maiestatis suæ subditis, ut arma contra ipsum gerant.

7. Papa non potest efficere ut liceat alicui ex Maiestatis suæ subditis, Regia persona, vel statui, vel eius subditis quibuscunque vim inferre.

8. Tametsi Papa sententiâ suâ & iudicio Regiam Maiestatem excommunicauerit, aut deposuerit, aut subditos eius obedientiâ soluerit, ij tamen adhuc tenentur fidem suam & obedientiam illi perpetuò præstare.

9. Si Papa Maiestatem Regiam sententiâ suâ excommunicauerit, vel deposuerit; ipsius tamen subditi tenentur personam eius, & dignitatem,

tem, aduersus impetus quoscunque,
vel etiam occultas coniurationes
propugnare, atque defendere.

Si Papa aduersus Maiestatem
Regiam vel Excommunicationis vel
deprivationis sententiâ usus fuerit;
tenentur nihilo minùs subditi eius,
coniurationes proditionesque omnes,
quas in illum factas audierint, aud
cognouerint, reuelare.

Hereticum est, & detestabile
affirmatu: Principes à Papâ ex-
communicatos, posse à subditiis suis
aliquæ aliquibus regno aut vitâ
priuari.

Papa potestatem non habet Ma-
iestatis sue subditos ab hoc iura-
mento fidelitatis, eiusque parte aliquâ
absoluendi,

PHILAETHES. Ex his
sanè thesibus tam distinctè explica-
tèque propositis, quid in vniuerso
hoc iuramento potissimùm contineat-
ur, multò luculentius, quàm antè,
cognoui. Verùm, ut officio meo
erga Regiam Maiestatem, sicubi
opportunum fuerit, cumulatè satis-

456989

7 7 7

10

2

11

12

13

faciam; ista qua dicis, non intelligere solum, sed & memoria mandare vehementer expeto. Quod quidem facilius fecero, si libnerit tibi qua adhuc numero quodam, & terba propositi, ad pauciora quadam capita, ac veluti fontes reuocare.

THEODIDACTVS. Nec id quidem factu difficile est, Etenim suprema illa potestas, quam in Serenissimo Rege nostro agnoscimus, duobus veluti fundamentis innititur: Altero, quod, cum auctoritatem suam soli Deo acceptam referat, superiorem utique qui in ipsum animaduertere possit, excepto Deo, neminem agnoscat: Altero, quod officij vinculum, quo Maiestatis sue subditi ad ipsum tenentur, perpetuum sit, soluique sine piaculo non possit. Hisce duobus capitibus (si id prius concedatur, quod initio positum est [supremum Dominum nostrum Iacobum esse verum & legitimum Regem huius Regni, ceterarumque omnium Maiestatis sue terrarum ac ditiorum])

Jack boy with
John Cole aug 1873 Book 8

num] quandoquidem id vel^r furio-
 osissimi Regij iuris oppugnatores
 palàm ac liberè profitentur) cæte-
 ra omnia quæ ex iuramento fide-
 litatis copiosè distributèq; propo-
 sui, liquidò videntur contineri.

*Hæ iuramen-
 ti partes vera
 sunt, quod
 Iacobus fit
 legitimus Rex
 Anglia, Scotia,
 Hibernia, &c.

Vt itaque à priori exordiamur,
 quùm id Deo familiare sit, vt,
 sicubi Regibus impijs legumque
 suarum contemptoribus, vehe-
 mentiùs indignatur; ijs, quem-
 admodum Sauli & Rehoboamo,
 Regni scissuram, familiæque suæ
 cladem & interitum minitetur:
 consequens est, ista omnia, Regem
 deponere, transferre Dominia, vel
 eius fines hostili more inuadere, inter

Becan. Contro.
 Angl. c. 3. Qui
 libet Catho-
 licus Anglus
 proficetur Ma-
 iestatem suam
 esse verum &
 legitimum
 Regem. Par-
 son in Iudicio
 de Apologia,
 par. 1. n. 22

gruissima vltionis & vindictæ
 genera ponenda esse. Quapropter,
 si Maiestas Regia superiorem
 qui in ipsum animaduertere possit,
 excepto Deo, neminem habeat;
 certè nec Papa tanquam ipso
 superior, vllò modo potest eum
 deponere, transferre eius dominia,
 aut fines ipsius hosti'iter inuadere,
 quæ secundæ, tertiæ, quartæque

John Bodin
 John Bodin

thescos mens est, & medulla.

PHILALETHES. Eodemne Regia potestatis fundamento cetera omnes, quas recensuisti, theses continentur?

THEODIDACTVS. Nequaquã verò! sed potius secundo illo nituntur principio, quod officij vinculum, quo Maiestatis sue subditi ad ipsum tenentur, perpetuum sit, soluique sine piaculo non possit. Id tibi palàm fiet, si præcipuas illius officij partes, quod Principi à subditis debetur, veluti compendio quodam recitauero. Hic autem quo præceptore melius vtemur, quàm Deo ipso, qui illas in sacris literis accuratè descripsit.

Etenim commune illud Dei
 a Psal. 36. 28 præceptum [*Declina à malo, & fac bonum*] per vniuersa vitæ officia diffunditur, siue ea sint Domino à seruis, seu parenti à liberis, seu Principi denique à subditis præstanda. In ea verò quod subditorum proprium appellauimus, *malum* à quò tantoperè declinari debet,

bet, primū *actionis* est; nec enim
 licet Principem *b tangere*, saltem
 noxio aliquo tactu, aut violento, *b Psal. 104.*
 nec in sacrā eius personā *c manum* *i 5.*
immittere, nec vel *d oram chlamydis* *c I Sa. 24. 7.*
præscindendo timorem ei aliquem *d Ibid vers. 6.*
 pudoremue incutere: tū *lingua*
 & *sermonis*, siquidem *e principi* *e Exod. 22. 8*
populi non est maledicendum: po-
 stremò *mentis & cogitationis*, nam
f ne in cogitatione quidem Regi de- *f Eccl. 10. 20*
trahendum est. Pari ratione, quod
 à subditis *bonum* exigitur ratione
 sui erga Principem officij, primum
 in *actione* versatur, ut ad Regale
 subsidium *tributa* *conferant*, ut *g Rom. 13. 6*
 eius prælia cum *Ioabo* fortiter de-
 pugnent, ut cum *Davide* eius
 hostes quantocunque vitæ suæ
 periculo insequantur: tum *verbis*
 etiam & *sermone*, ut cum *h Mar-* *h Ester 2. 22*
docheo nefaria *Bigthanis* & *Te-*
resthi consilia tempestivè detegant,
precesque & *i supplicationes* pro in-
 columitate Regiæ de potè fundant: *i I Tim. 2. 2*
 postremo ipsa *mente* atque *affectu*,
 ut Regem quā par est *veneratione*
 C 4 colant

DEVS & REX.

I Rom. 13:
m Esa 45 I
n Rom. 13.2

o Psal. 81.6

p I Pet. 2.13

q I Pet. 2.17

r Prou. 8.15

colant & prosequantur, idque ex
animo & ¹ propter conscientiam,
tanquam ^m Christum Domini, sa-
cram Dei ⁿ ordinationem & mini-
strum, aut potius terrestrem quen-
dam & mortalem ^o Deum. Id enim
est ^r propter Deum subijci, ^q timere
Deum, & Regem honorificare, si
quis Deum imprimis timeat, a quo
Reges regnant; thronique eorum
perpetuò stabiliuntur.

Iam si potentissimi Regis nostri
subditi ex officio quod supremæ
eius Maiestati debent teneantur,
ne sacratissimæ illius personæ vim
inferant, sed quibus possunt mo-
dis etiam cum vitæ suæ periculo
subueniant; ne linguis illi detra-
hant aut maledicant, sed potius
fausta omnia precentur, & quic-
quid ei struitur insidiarum dete-
gendo, studiosè consulant: ne
deniquè mente aut animo malam
de ipso opinionem foueant, sed
ex intimo cordis affectu veneren-
tur, ut Dei ipsius in terris vices
obeuntem: si istius etiam officij
vinculum

Deus

Alen

vinculum (quod secundo Regiæ potestatis fundamento asseritur) *perpetuum sit, soluiq; sine piaculo non possit*, certè quantumuis Papa id sibi arrogantè sumat, vt Maiestatis suæ subditos fide data liberet, & iuramento soluat; vt licentiam eis concedat, vel arma contra ipsum ferendi, vel quamcunq; vim inferendi; vt denique ipsam Maiestatem Regiam excommunicet, & quod in se est, deponat: hæc tamen omnia, sicut factu impia & nefaria, ita ipso iure prorsus nulla sunt; nec, millies tentata, efficere possunt, quin maneat subditorum officium, quo tenentur, ne Maiestatem suam regno aut vitâ spolient, neuè sacratissimæ eius personæ, coronæ, aut dignitati vim inferant; sed aduersum impetus quoscunque tueantur & defendant, coniurationes contra ipsum factas detegant, omnemque illi fidem & obedientiam officiosè præstent.

PHILALETHES. *Iam planè video*

video duabus hisce potestatis ac in-
ris regij columnis, quicquid uni-
uerse istius iuramenti moli & ma-
china superstruitur, appendi: Et
quamvis ipse pro certo habeam,
utriusque veritatem firmiorem esse,
quam ut possit aduersariorum viri-
bus expugnari; quo tamen armatione
eorum tela, & incursum prodeam,
capio ex te audire, quibus ille ful-
cri, & fundamentis precipue inni-
tantur.

THEODIDACTVS. Dabo
isthuc quidem lubentissime studio
& voluntati tuæ. Itaque, si pla-
cet, ab eo initium sumemus; quod
Supremus Dominus noster, Rex
JACOBVS, auctoritatem suam soli
Deo acceptam referens, superiorem
qui in ipsum animaduertere possit,
excepto Deo, neminem habeat, aut
agnoscat.

Huic veritati imprimis fauet
vetus istius regni mos & consue-
tudo. Bractonus enim, qui sub
Henrico tertio viginti annos sum-
mi Iustitiarij munere defunctus,
est,

est, veteres Anglie ritus & instituta commemorans, ^a Sunt (inquit) sub Rege liberi homines, & serui, eius potestati subiecti ; & omnes quidem sub eo, & ipso sub nullo, nisi tantum sub Deo. Idemque rursus : Si ab eo peccatur (quàm Breue non currat contra ipsum) locus erit supplicationi quod factum suum corrigat & emendet ; quod si non fecerit, satis erit ei ad poenam, quod Dominum expectat ultorem. Nemo enim de factis suis presumit disquirere ; nec tamen minus contra factum suum venire. Neque hoc aliud priuilegium est, quàm quod à Deo ipso Regiæ Maiestati tribuitur. ^b Ego moneo ^b te (inquit ille per Ecclesiasten) ut os Regis observes, & præcepta iuramenti Dei : Ne festines recedere à facie eius, neque perman eas in opere malo ; quia omne quod voluerit, faciet : Et sermo illius potestate plenus est, nec dicere ei quisquam potest, Quare ita facis ? Luculenta vero & præclara iuris Regij prædicationio ;

a Bracton de
Leg. & consuet.
Anglie lib. 1.
c. 8. num. 5.

b Eccles. 8. 2

c. A. 5. 29

tio; ex quâ constat, quemadmodum Reges subiecti sunt Deo, utpote cui *obediendum est potius quam hominibus*; ita insuper soli Deo subiectos esse, nec ququam mortalium superiorem agnoscere, qui ab ijs factorum aut rationes exigere possit, aut pœnas.

Nec verò istam diuinæ veritatis particulam à *Solomone* solum, sed & à patre eius *Danide* rra ditam accepimus; qui cum altissimum Regiæ dignitatis fastigium solius Dei iudicio fenerissimo suppositum intuentur, in illas sancti doloris voces & lamenta prorupit:

d Psal 51. 6

e In Apo. 8.

Dan. ca. 4. l. 2

epist. 7. epist. in

Psal. 1. 8. G. 1

assent. Arnob.

Cassiodor. Bede

Enchym. in 51

Psal. Dyay.

mus Cyril. Nic

cotas in aurea

eaten. in 50

Psal.

Tibi Domine, tibi soli peccavi. Tibi soli (inquit *Ambrosius*) Rex utique erat: nullis ipse legibus tenebatur; quia liberi sunt Reges à vinculis delictorum: neque enim ullis legibus ad penam vocantur, tuti imperij potestate: Homini ergo non peccavit, cui non tenebatur obnoxius, ad pœnam, sed ad monitionem tantum, aut etiam obiurgationem

tionem ipsius Dei nomine & auctoritate suscipiendam.

Quocirca *Nathan* Propheta, quum præfatione illâ prius usus fuisset (*Hac dicit Dominus*) *Emo-^{Leo quartum,}* *nuit Regem Davidem, ut per pœni-^{2. q. 7. c. Nec}* *tentiam peccata sua expiaret; non si competenter.* *tulit in eum sententiam, quâ tan-^{2 Sam. 12}* *quàm adulter & homicida iuxta legem morti addiceretur. Si enim eiusmodi aliquam *Nathan* in *Davidem* tulisset sententiam, utique potestatem habuisset ipsum & vitâ, & quod ex eo pende-
bat, regno priuandi; at hoc idè solus Deus iure potest auferre, quia solus contulit. Nam à quo tandem habent Principes ut splendore Regio tanquam dii quidam in terris cæteris hominibus præluceant? Respondet Deus per Prophetam: *Ego* (non alius quis. *g Psal. 81. 6.*) *piam ex creaturis, sed ego ipse)* *dixi Diis es.* Et quemadmodum verbo ac voluntate meâ factus est mundus, ita vos eodem verbo ad mundi imperium & regimen designati.*

Iosn

Ps 81. 6.

signati. Quis illis sceptrum contulit, & diademata? nimirum Ex-

h Dan. 4. 22. *celsus ille, qui^h dominatur in regno hominum, & cuiusque voluerit, dat illud.* Quis in folio & purpurâ collocavit? Ipsa eadem manus

ilob 36. 7. *Omnipotentis, i Reges (ut habet vulgata editio) collocat in folio.*

Quis denique in ipsâ Regnorum suorum moderatione regit & moderatur? *Per me* (inquit Do-

h Proh. 8. 15 *minus) Reges regunt, & condicio- res legum iusta decernunt : hoc est,*

m Psal. 46. 7. *ipsum solâ vi & autoritate, qui Rex est omnis terra.* Et ut ad singula veniamus; annon Deus per Nathanem Prophetam Davidi

n 2 Sa 12. 7. *suggerit; Ego unxi te in regem super Israel? Annon fatetur Solo-*

o 1 Reg. 2. 24 *mon, se à Domino^o firmatum collocatumque super solium David patris sui? Annon ipsius Dei nomine Ieroboamo edixit Propheta Abias,*

pi 1 Reg. 11. 31 *Ego dabo tibi decem milia? Neq; ipsum solummodo ius Regni & potestas, sed & quaecunque eius iuris propria sunt aut conse-*
quencia

quantia ab eodem fonte proueni-
unt. Nam & ¹ coronam regiam, & ² vnctionem & sceptrum, & ³ solium
Deus suo iure sibi vendicat; quæ
autem hisce omnibus ornantur
personæ, tam sacræ sunt, ac diuinæ
vt ipsi Dei Angeli, & filijque Al-
tissimi merito appellentur.

q Psal. 20. 3.

r Psal. 88. 20

s 2 Paral. 9. 8

t 2 Sa. 14. 17

u Psal. 81. 6

PHILALETHES. At si Prin-
cipum tam sacræ sint personæ, eo-
rumque autoritas ita quemadmo-
dum dicis à Deo tota derinetur;
quæ sit, vt in sacris literis nonnulli
eorum, quos modo nominasti, Regum
à populo creati dicantur, suamque
autoritatem velut ab ipsorum suf-
fragijs & electione consecuti? Nam
de Saule quidem legimus, x perre-
xisse omnem populum in Galga-
la, ibique eum fecisse Regem co-
ram Domino. Quin & Dauidem
y viri Iudæ in Regem super do-
mum Iuda, z senioresque Israel
in Regem super Israel vnxisse me-
mbrantur.

x 1 Sam. 11.

y 2 Sam. 24

z 2 Sam. 5. 3

THEODIDACTVS. Salomo-
nem Zadock Sacerdos, & Propheta
Nathan

a 1 Reg. 1

Nathan unxerunt in Regem : & idem tamen vnctus est à Domino; alioqui non tam Christus Domini, quàm Zadoki & Nathanis Christus fuisset. Vnxit inquam Dominus Solomonem, tanquam ipsius rei autor & substantiæ, qui Regiam illi potestatem contulit : unxerunt Zadok & Nathan vt ceremoniis præfecti, qui potestatem hanc à Deo collatam indicarunt: Neq; enim exterior ista olei profusio suam Regibus largitur autoritatem (quandoquidem & absque vnctione Cyrus,^b & ante vnctionem inuentam nonnulli^c ex Patriarchis pro eâ, quàm in familias suas obtinebant, potestate, Christi Domini appellabantur:) sed tantum dominatus cuiusdam signum est, & indicium : propterea quòd oleum, si eidem cum alijs liquoribus vasi ingeratur, ad locum summum suapte vi subuolet continuo, & aspiret.

Quùm itaque Seniores Indæ & Israelis Dauidem ungerent in Regem,

^b Esa 45 1
^c 1 Paral 16
22.

gem, id tantum volebant, ut Regem factum significarent, non ut ad Regnum ius adderent; quippe quod iam ante solius d Dei iussu & designatione collatum est. 1. Sam. 16

Similiter & Saul, à Deo prius unctus in Principem super hereditatem suam, à Deo populi precibus & importunitati concessus, à Deo immediatè per sortilegium (sicut Matthias ad Apostolatum) electus: certè Regnum suum, eiusque iura omnia à Deo obtinuit, non a populo; qui tamen, post hæc omnia, illum Regem fecisse dicuntur; siue electionem a Deo factam comprobando; siue admittendo eum in possessionem administrationemq; Regni, quem filij Belial per contemptum impiè reiecerant. Hic itaque populi actus, hoc institutum fuit; non ut Sauli ius novum regnandi facerent, sed facultatem iuris sui, quod a Deo habebat, exercendi conferrent. Quum enim ex speciali Dei legi mandato debuerint

1. Sam. 10. 1
f Act. 1. 26
Constituere regem. Est & verbum tercia coniugationis; quod cum esset rat duplicem actionem, propria significat facere regem; & regnare est regiam exercere potestatem quasi diceret, fecerunt, ut regiam potestatem exerceret: Jesu in pinedalib. 1 cap. 2 de rebus Indai, Salomonis,

Deut. 17. 15

Judai, illum Regem constituere, quem Dominus Deus suus elegisset, cuique ipse prius auctoritatem Regiam demandâisset; consequens est ut illorum Principes à cælo non ab hominibus, à prouidentiâ diuinâ, non ab aurâ ventoque populari, suam traxerint dominandi potestatem.

Et quemadmodum in donis illis spiritualibus excitandis quibus solet Deus pro suâ benignitate piorum animos exornare, neque externum *Pauli* plantantis ministerium, neque etiam *rigantis Apollinis* quicquam valet, sed
 h. 1 Cor. 3. 7 *Deus est, qui dat incrementum;* ita in ciuili hâc quam Deus Principibus impertit, potestate deferendâ, votum populi & consensus nihil impedit, quo minùs ea rota & integra largitori Deo tribuatur.

PHILA. *Estoiam, sacrosancta illa Principum potestas authorem populum non habeat: sapissimè tamen euenit, ut ea vel à maioribus successione*

*successione quadam & serie derine-
tur; vel ut premium fortitudinis,
virtutisq; bellica, post arma legitime
sumpta, victori cedat. Hac si vera
sunt, qui tandem affirmas illam à
solo Deo immediate conferri?*

THEOD. Successionis ordo,
legitimique belli exitus, habent
sanè titulum quendam, ex quo in
alicuius Regni possessionem iure
descenditur: Veruntamen ista
autoritatis Regiæ fontem prima-
rium non attingunt. Sicut enim
calor, & humor, & frigus, siccita-
tasque, & quæ ex horum omnium
mixtione oritur, corporis nostri
ordinata temperies (dum intra
uterum maternum mirabili natu-
ræ artificio formamur) præparati-
onem quandam habent, accom-
modationemque corporis, ad
ipsam animam suscipiendam, cu-
ius artifex est, & ¹ Creator, Deus: ² Eccles. 12. 7
Ita ad imperium capeßendum
idoneos quodammodo reddit ius
Successionis, aut Victoria; ipsius
tamen potestatis autor primarius

Perit hanc serie videtur

solus Deus merito censetur. Inde illis potestas, unde spiritus, (inquit ² Tertullianus) & ante ipsum ^m Irenaeus; Cuius inssu nascuntur homines, eius inssu constituuntur Principes: hoc vero est, solius Dei, qui ⁿ animas (vt est in sententia) infundendo creat, & creando infundit. Iam quemadmodum ista Principum potestas a solo Deo, tanquam autore, promanat; ita eiusdem benè vel malè administratae ratio soli Deo, non mortali alicui creaturae, reddenda est. Vnus ille Reges in solium euehit; idemque vnus, quum libuerit, euectos deprimit rursus, ac deturbat.

PHILA. Annon Sacerdotes apud Iudaeos ipsi Regibus praefuerunt ita vt & delinquentes punire, & si opus esset, Regno summonere potuerint?

THEOD. Nequaquam verò: sed ipsi potius Regibus subiecti, si quid commisissent, eorum sententia & iudicio plectebantur. Ita
Abimelech

2. Apologus.

cap. 30

Lib. 5. sent. Harf.

2. Sentent.

lib. 12

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

John 2. 23. John 2. 23.

Abimelech Sacerdos se regis ser-
vum proficitur. De se enim lo-
quutus; ° Ne sufficeretur (inquit) ° I Sam. 22.29
Rex adversus servum suum rem hu-
iuscemodi: Rursumque ad *Saulem*
verba faciens; Non enim sciuit
servus tuus quicquam super hoc ne-
gotio. Ac ne ista forsan hominis
meticulosi videantur, *Saulem* Ty-
rannum submissius quam par erat
alloquentis: ipse *David*, Rex pi-
entissimus, Sacerdotem *Zadak* P I Reg. I. 33
servum suum appellavit: Nec mi-
nori iure usus est *Solomon*, quum
primatus sui sibi probè conscius,
Abiatharem sacerdotio summo I Reg. 2. 27
exuit, eique *Zadokum* subrogavit.

PHILA. Habet certe contex-
tus, Eiecit *Solomon* *Abiathar*, I Reg. 2. 27
ut non esset Sacerdos Domini:
verum isthuc à nonnullis *Solomoni*
non ut Regi sed ut Propheta tribu-
itur; quòd in eodem contextu pro-
tinùs sequatur, ut impleretur ser-
mo Domini, quem locutus est su-
per domum *Heli*.

THORD. Immo verò eiecit
D 3 *Solomon*

I Reg. I

Solomon Abiathar, non eo adductus, vt prophetiæ verba adimpleret; sed quod is aduersus Regnum suum cum *Adonia* conspirasset. Etenim verba illa (vt impleretur sermo Domini) non rationem facti continent, sed euentum: qui quidem a Propheta prædictus est, non tamen ab eo præstitus, vt Propheta. Siquidem facienda prædicere, non prædicta facere, Prophetarum est. Alioquin & milites illi qui in vestimentum

Ioh. 19. 24

Christi sortem miserunt, (vt Scriptura scilicet impleretur) Prophetæ extitissent & *Herodes* ipsa vates,

Matt. 2. 17

dum vaticinio *Ieremia*, infantes *Bethleemiticos* trucidando, respondit. Multa, quæ in hanc sententiam dici possent, habens prætereo; quod videam ex ipsâ *Iesuitarum* scholâ nonnullos huius controuersie arce & propugnaculo sponte decedere, fassos nimirum vltro & ingenuè, sacerdotes *Iudaicos* suis Regibus fuisse subiectos. Ita enim primi pilaris quidam

dam illius cohortis : * In veteri * Salmeron in
(inquit) Testamento sub lege Na- tract. 63. de.
tura vel Mosis, summi sacerdotes potest. Eccles.
Regibus subdebantur. & seculari.

PHILA. At ego alios audivi
Romanarum partium studiosos, qui
hos ipsos Iudæorum sacerdotes Re-
gum solis præsicerent, eumque in
finem exempla quadam adducerent
è Scripturis : Primum ² Azariæ ² 2 Paral. 26
sacerdotis summi, qui octoginta
alijs sacerdotibus stipatus Regem
Oziam, lepra percussum, quòd
incensum Domino adoleuisset,
a strenuè aggressus est; eumq; templo ^{a Al'en. Descus.}
per vim pulsum, & iuxta legem ^{Angl. Cathol.}
^b Leviticà ciuitate exire coactum, ^{cap. 5}
^c regnandi demum authoritate ^{b Leuit. 13}
priuauit : Tum etiam ^d Iehoiadæ, ^{c Bellar. lib. 5}
qui, dum sacris præsuit, Athalias ^{de Rom. Pont.}
Reginam interfici curauit, quòd ^{cap. 8}
^e impium Baalis cultum fouisset, ^{d 2 Reg. 11}
^e eiq; Ioash Regem suffecit. ^{c Bellar. lib. 5}
^{de Rom. Pont.}
^{ca. 8.}

THEOD. Ista verò ab Azaria,
Iehoiadæq; sacerdotibus gesta, si
ex sacris literis ad historiæ fidem
describerentur, parùm profectò

facerent ad imperium sacerdotum in Principes stabiliendum. Primum enim Scriptura non dicit *Azariam* cum *Ozia* Rege congressum esse, aut eum templo per-

2 Paral. 26
20.

vim expulisse. Compulsus ille quidem est ut exiret (necquicquam tamen adnitente *Azaria*) sola Dei manu, qui ipsum lepra percussisset: Quod verò dicitur *Azarias* Pontifex cum reliquis Sacerdotibus festinato illum templo expulisse, id (Iosepho interprete) de voce solummodò & hortatu accipiendum est: cuius rei rationem affert Chrysostomus: Nam Sacerdotis (inquit) est tantum arguere, liberamque prestare admonitionem: non monere arma, non clypeos usurpare, non vibrare lanceam, nec arcum tendere, nec iaculum mittere, sed tantum arguere, & liberam prestare admonitionem.

Ibid.

Antiq. Iudaic
lib. 9. cap. II.
quem sequitur
Galetanus in
2 Paral. 26.
Quia lepra Sacerdotes Regem
leprosum ad
festine egredi-
endum monent.
De Verbis
Hais vid. dom.
Ho. 4.

Necque verò *Oziam* *Azarias* regnandi autoritate privavit, quàm certum est eum ad extremum usque spiritum retinuisse. Quippe
sedeceus

* sedecem annos numerat quum reg-
nare cepisset, & quinquaginta duo-
bus annis regnavit in Hierusalem.

ⁱⁱ sexagesimo verò octavo ætatis
anno extinctus est. Et quantumvis
ei ob lepram, iuxta præscriptum

legis, ⁱⁱ seorsum habitanti, surroga-
tus sit filius Iotham, ⁱⁱ ad regendam
domum Regis, & iudicandum popu-
lum terre, haud tamen regnavit

Iotham pro eo, aut ius imperij sibi
arrogavit, donec ipse Ozias & ceteri
patribus suis dormivisset.

PHILA. Satis, opinor, huic
exemplo Azariæ pro rei veritate
respondisti: Verum illud Iehoiadæ
paulo nodosius videtur, maioriq̃ue
implexum difficultate.

THEOD. Viriſque sanè par
est, & æquè facilis solutio; quod
tibi liquidò ostensurus sum, si vel
ista placeat in memoriam reuo-
care.

Primum, defuncto Abazia ⁱⁱ fi-
lio Iorami, & Rege Iuda, matrem
eius Athaliam, ⁱⁱ omne semen Re-
gium interfecisse, excepto Ioas
filio

ⁱⁱ 2 Reg. 15. 2

ⁱⁱ Ioseph. lib. 9

Antiquit.
cap. 11

ⁱⁱ 2 Reg. 15. 5

ⁱⁱ Paral. 26

v. 21.

ⁱⁱ Ibid. ver. 23

ⁱⁱ 2 Reg. 8

ⁱⁱ 2 Reg. 9

ⁱⁱ 2 Reg 11

filio *Abazia*, quem ipsius amita
 2 Reg. 11. 2 *Iehosheba* vxor *Iehoiada* sacerdo-
 tis, clam subduxerat è medio fili-
 orum Regis, qui neci destinaban-
 tur, cumque sex annis abdiderat
 in domo Domini.

Tum; *Iehoiadam*, non vt Sa-
 cerdotem summum, sed vt Regis
 ex contracta affinitate patrum,
 ac Tutorem; nec etiam solum,
 2 Paral. 23. 1. 2 sed assumptis *Centurionibus*, con-
 gregatisq; *Leuitis* de cunctis urbi-
 bus *Iuda*, & principibus familia-
 rum *Israel*, x eduxisse *Ioash* filium
Abazia, illumq; diademate ornas-
 se, & in regnum quod ei tum iure
 hæreditario, tum ipsius Dei confi-
 lio, debebatur, adsciuisse.

2 Paral. 23
 v. 14, 15

Postremò; z quum in hunc mo-
 dum *Ioash* imperio potiretur, eius
 autoritate fretum Pontificem,
Athalam istam, quæ regnum per
 scelus occupauerat, neci addixis-
 se : atque ita cruentam illam bel-
 luam non tam *Iehoiada* sacerdoti,
 quàm *Ioash* vero illius regni hæredi,
 insolentiæ suæ pœnas dedisse.

PHILA.

PHILA. Iam plane intelligo, eos qui mitram diademati, hoc est, sacerdotium Regia potestati conuictis anteferre, parum admodum subsidij habere ex veteri Testamento; sed nescio an ex nouo possit aliquid saltem afferri, quod preposteram huic subiectioni in speciem fauere uideatur.

THEOD. Si Reges ante aduentum Christi supremam autoritatem, cum in Sacerdotes, tum in omne genus homines, suis ditio- nibus subiectos, obtinuerunt; non est verisimile hanc potesta- tem a Christo postea sublatam esse, aut aliquâ ex parte imminu- ram. Audite Iudei & gentes (in- quit a Augustinus sub nomine & a Tract. II 5. personâ Christi) audi Circumcisio, Iannetm. audi preputium, audite omnia regna terrena: Non impedio dominationem uestram in hoc mundo: Regnum meum non est de hoc mundo, sed caeleste est, sed spirituale. Quapropter b Christus leges suas non b Chrysostom. ad hoc induxit, ut politias euerteret, 23. in 13. ad Rom. sed

sed ut melius institueret, dicente
Chrysostomo.

Iam inter cætera illius decreta,
quæ summâ semper religione ob-
servari voluit, annon hoc sanctum
est & solenne ipsius Pauli ore
promulgatum, * Omnis anima po-
testatibus sublimioribus subdita sit?

cRom. 13.1

PHILA. Quas demùm potesta-
tes intelligis?

THEOD. Eas nimirum, quæ
gladium portant, quibusque tri-
butum ex iure debetur. Vnde

à Iesuita Pe- Augustinus, Chrysostomus, atque
verius disp. 10 omnes ferè veteres intellexerunt
in 13 ad Rom Paulum hic loqui tantùm de pote-
state seculari.

PHILA. At qui sunt illi, qui
potestatibus hisce secularibus sub-
iiciuntur?

THEOD. Omnes omnino ani-
ma, * etiamsi Apostolus sit, si Evan-
gelista, si Prophetæ, quisquis tan-
dem fuerit. Nam id Paulus suo
exemplo testatur, dum se * ad tri-
bunal Cæsaris stare affirmat, a quo
(inquit) dñs noster xpi res dñs oportet me
iudicari

* Chrysost. in
13 ad Rom. cui
Theodoret.
Theophylact.
Oecumen. as-
sentiantur.
* Act. 25.10

iudicari; cuiusque sententiae me optimo iure subiectum agnosco.

Mec mirum, si *Paulus Caesar* hoc in genere primas tribuerit, cui iam ante ipsius magister *Christus* tributum pensitarat; idemque confessus fuerat, *Pilatum*, minorum gentium Magistratum, vnius scilicet prouinciolae praesidem, & potestatem in se habere, eamque *Ioan. 19. 11* datam de super.

Ita Pontifex noster aeternus, quicquid in se mortale erat, aut creatum, ciuiliu[m] potestatum imperio officiosè submisit; quem sequutus Apostolorum Princeps *St. Petrus*, ipsos compresbyteros suos, quos hortatur ad *pascendam gregem Dei*, monet alibi, ut *Regi*, tanquam praecellenti, subiiciantur. *1 Pet. 5. 2.* *1 Pe., 2. 13.*

PHILA. At his duobus Apostoli preceptis, quibus monet Presbyteros, primum ut pascant gregem Dei, tum, ut Regibus subiiciantur, videtur hand satis inter se conuenire. Nam & Reges ipsi, quicumque Christo

Christo dederunt nomina; ipsius gregis oves censendi sunt, ac providende
 * Heb. 13, 17 * suis pastoribus, qui animarum saluti inuigilant, obedire & subiacere debent. Quod si Regum sit Pastoribus obtemperare, quid fieri potest ut hi illis vicissim subiciantur?

m 2 Sam. 5

1, 2

THEOD. ^m Vniuersa tribus Israel (in quibus & ipsa Leuitarum Sacerdotumque familia numeranda est) hoc a Deo Davidi dictum confirmarunt, Tu pasces populum meum Israel. Quin & ipse

n 2 Sam. 14. 17

David quum Angelum videret percutientem in plebem, ait, Ego peccavi, & ego pastor malignus feci. & hic grex quid fecit? Ambros. epist. 28.

David populum vniuersum ⁿ oves suas appellat. Quapropter & Reges in suo genere Pastores sunt; & subditi quicunque, etiam ipsi Sacerdotes, ad eorum gregem & ouile pertinent.

PHILA. Istud verò mihi non tollit, sed augeat dubitationem. Neque enim facile capio, quare ratione possint Reges, Sacerdotesque, esse sibi invicem, & mutuo pastores.

o Lib. 2. de Sacerdotio.

THEOD. Diuerso plane sensu & sententiâ. Nam oves Pastor (inquit o Chrysostomus) magna potestate

*fiat cogere ad perferendam morbo-
rum curationem queat, quum non
sustinent sponte; easque ad feracia
& tuta pascua compellere si vaga
depascentur sterilia & abrupta lo-
ca. Et huius quidem generis Pa-
stores, translato vocabulo, Reges
appellantur, qui externâ quâdam
vi, & terrore supplicij subditos in
ordinem cogunt. At Episcopi, siue
Presbyteri (vt idem loquitur
Chrysostomus) homines, & ratio- *P. ibid.*
nales Christi oues, suadendo, non
vim afferendo, commouere debent,
vt se curari sinant.*

Quemadmodum itaque Chri-
stianos omnes & sibi inuicem subie- *q I Pet. 5.5*
ctos esse oportet, ad reprehensiones,
monitionesque fraternas, si opus
fuerit, sustinendas; ita ipsorum
Principum est obedire Pastoribus
animarum, quamdiu pro Christo
legatione funguntur, eiusque di-
uina consilia, prout sui muneris
est, aperiunt. Quod si illorum
ministerio Reges edocti, purum
Dei cultum suâ auctoritate pro-
mulgarint,

mulgârint, eumque publicè vsurpandum præceperint; possunt & ipsi, Pastores suos, ad huiusmodi iussa præstanda, vi, & supplicio compellere.

Princeps in exteram aliquam regionem suâ naue, suis remigi-
bus profecturus, in illo itinere
cursuque maritimo gubernatoris
consilio ac voluntati se submittit:
qui tamen si ab officio volens
discedat, potest idem in caput
eius, libertatem, aut fortunas
seuerissimè statuere: Pari iure in
Ecclesia (quam veteres nulli rei
frequentius quam naui assimila-
runt) Principes ad cœlum iter
facientes, minutissimis Dei seruis
ipsius voluntatem purè expo-
nentibus morem gerere oportet:
quod si isti pro diuinâ veritate
suos errores & mendacia propi-
nârint, tam Principibus fas est
eos punire, quam illis nefas re-
sistere.

Ut itaque verbo dicam: Prin-
cipes obtemperare debent con-
silio

filiū diuino per eius legatos ad animarum salutem patēfacto: quæ res infiniti sanè ponderis, & precij, quod eorum plerunque a sequatur a Ioan. 20 ministerium, nihil in hoc seculo excellentius sacerdote, nihil Episcopo sublimius reperiri, asserit b Ambrosius. Quæ verò Principibus ab ipsis b De dignitate Sacerd. ca. 3 Dei Ministris debetur obedientia, in eo consistit, vt pœnis illorum temporalibus se coercendos tradant; qui tamen ipsi nulli iudicio humano subijciuntur. Quocircà c Tertullianus, communi Christi- c Ad Scapulam anorum omnium nomine verba faciens; Colimus (inquit) Imperatorum sic, quo modo nobis licet, & ipsi expedit, vt hominem à Deo secundum, & quicquid est, à Deo consecutum, solo Deo minorem.

PHILALETHES. Ecqui præterea Ecclesie primitiua Patres hunc primatum in Imperatoribus sui temporis agnouerunt?

THEODIDACTVS. Planè omnes, quibus incidit eā de re scribendi occasio. d Lib. 3. contra d Optatus. Super Parmenian. E Impera-

John

14418

44 DEVS & REX.

Imperatorem (inquit) non est nisi solus Deus, qui fecit Imperatorem.

e Homil. 3. ad pop. Antioch.

f Epist. ad Theodos. prefixa lib. aduersus Iulianum. g Paranc. num. 21.

Chrysostomus de Imperatore Theodosio: Non habet parē ullum super terram, summus & caput omnium super terram hominum. f Cyrillus ad Theodosium iuniorem scribens; Vestra (inquit) serenitati nullus status est equalis, nedum superior. g Agapetus de Imperatore Iustiniano asserit, eum homine quolibet sublimiorem habere dignitatem: h Non se habere in terris quenquam altiore.

h Ibid. num. 21

PHILALETHES. Si Patres antiqui tam diuersis Ecclesie temporibus (nam ab Optato ad Agapetum ducenti per e anni numerantur) eadem prorsus sententiā, atque iisdem fere verbis, Imperatoriam dignitatem extulerunt; quo demum tempore cœpit Romanus Pontifex se Imperatore superiorem vendicare?

i C. Epist. 16 ad Childeb. apud Bin. tom. 2. Concil. p. 633.

THEODIDACTVS. Haud certè quingentis proximis post Christum annis: Eo enim tempore Pelagius Episcopus Romanus, eius nominis primus, ita Childebertum Gal.

lia

*tie Regem affatur: Quanto nobis studio & labore satagendum est, ut proferendo suspicionis scandalo, obsequium confessionis nostrae Regibus ministremus, quibus nos etiam subditos esse sancta scriptura precipiant! Sed neque sexcentis à Christo annis; etenim sub id tempus in Grego- in Lib. 2. epis.
 rius Magnus, Episcopus etiam 61.
 Romanus, pie confessus est, potestatem supra omnes homines, Dominorum suorum pietati coelitus datam esse: posteaque seipsum omnium hominum numero accensens, Ego (inquit) iussioni subiectus: ac ne vox illa fictae potius humilitatis, quam conscientiae aut officij videretur, subiicit; Vtrobique quod debui, exolui; qui & Imperatori obedientiam praeberi, & pro Deo, quod sensi, minimè tacui. Quin immò, non-gentis demùm à Christo annis, ea permansit Imperatorum in Episcopos Romanos potestas & iurisdic-tio; ut in scelera prorumpentes, ipsa nonnunquam sede Episcopali deiecerint; quemadmodum Otho*

Imperator Ioannem 22. ob vitæ impuritatē & nequitiam Pontificatu exuit.

PHILALATHES. At qua primum atas Episcopi Romanū ita exultantē, ferocientemq; vidit, ut ipsa Imperatorū inra auderet innadere, eosq; sceptro ac diademate Regio spoliare?

THEODIDACTVS. Nimirum ea, quæ post mille demum annos ab ascensu Christi insecuta est. Etenim Gregorius septimus, qui alias *Hildebrandus* appellabatur, anno circiter 1073. in pontificatum adscitus, profanum isthuc & inauditum facinus, aduersus *Henricum* quartum Imperatorem, primus attentauit.

Lib. 9. cap 35 Lego, & relego (inquit ° *Otho Frisingensis*, scriptor ætate proximus *Hildebrando*) Romanorum Regum, & Imperatorum gesta; & nusquam inuenio quemquam eorum, ante hunc, à Romano Pontifice excommunicatum, vel regno priuatum. Et certè infelici eorum hominū exitu, qui in imperatore isto abdicando primas

mas tenebant, fecilè terreri poterant Episcopi Romani, ne eiusmodi furiosis conatibus in posterum se immiscerent. Etenim *Rodolphus Suenia* Dux, quē (hortatu *Gregorij* septimi) nonnulli Principes *Germania* imperij riualem constituerant, dum aduersus *Henricum* quartū Imperatorem dimicabat, menu suā dextrā truncatus est; ex quo quidē & alijs vulneribus quum iam miserā animā

efflaturus esset, ^p *abscissam dextram* ^p *Vrspergens,*

intuitus ad Episcopos, qui fortè aderāt, grauitèr suspirans dixit; Ecce haec est manus quā Domino meo *Henrico* fidē sacramento firmavi. Sed & ipse *Hildebrandus*, dum imperatori huic deiiciendo totus incubuit, Romanorum suorum voto & suffragijs

* Pontificatu deiectus est, tandem * *Sigeb. anno,*

que ^q in extremis positus, ad se voca- ^{1084.}

uit unum ex Cardinalibus, quē mul- ^q *Sigeb. ad an-*

tum diligebat pra ceteris, & confessus ^{num, 1085.}

est Deo, & sancto Petro, & toti Ecclesiae, se valdè peccasse in pastoralī curā, quae ei ad regendum commissā erat; & suadenti Diabolo

Lib. 6. ca. 36

contra humanum genus iram & odium concitasse: Quippe facinus istud huc Hildebrandi quo Henricum imperio priuauit, instar turbinis aliquius aut procellæ, tot mala, tot schismata, tot tam animarum quam corporum pericula inuoluit; ut solum (quod ait Otho Frisingensis) ex persecutionis immanitate, ac temporis diuturnitate, ad humane miserie infelicitatem sufficeret comprobendam.

PHILALETHES. Egregium vera ac nobile par exemplorum; quorum utroque illud Sapientis dictum (Pro. 24. 21. comprobatur; Time Dominum et Regem: & cum seditiosis ne commiscearis; quoniam repente conserget perditio eorum, & ruinam utriusque quis nouit? At enim uersa hac dissertatione id tantum egisti, ut priori illi potestatis Regia principio fidem faceres, quod nimirum, auctoritatem suam soli Deo acceptam referens, superiorem, qui in ipsum animaduertere possit, excepto Deo, neminem habeat.

Cupio

Cupio iam ut secundo parem operam impendas, quo asseritur, vinculum illud officij, quo Maiestatis suæ subditi ad ipsū tenentur, perpetuū esse soluique sine piaculo non posse.

THEODIDACTVS. Præcipuarationes, ex quibus seditiosi filij *Be-
lial* sacratissimum isthuc fidelitatis vinculum solui posse contendunt, vel ad Principum personas spectant, grauiore aliquo crimine notatas, cuiusmodi sunt, *Tyrannis, Infidelitas, Hæresis, Apostasia*, vel ad Episcopi Romani iudicium atque sententiam, qualia sunt, *Dispensationes, Excommunicationesque*, ab ipso denūciatæ.

PHILALETHER. Et quī tandem probas subditorum obsequium non tolli immoderata Principum sanities ac tyrannide?

THEODIDACTVS. Quid? Annon *Saul* manifestam exercuit tyrannidem, quum ^tinsidiatus est animæ *Dauidis*, eiusque ^uvitam qua- ^tI Sa. 24. 12.
sinit, ^xqui in omnibus seruis suis fidelis extiterat, quemque ipse tandem ^xI Sa. 22. 14.

comprehensum interficeret, ita illis respondit: ^a *Propitius sit mihi* ^a I Sam. 24.7 *Dominus, ne faciam hanc rem Domino meo Christo Domini, ut mittam manum meam in eum, quia Christus Domini est: posteaque ipsi Sauli,* ^b *Ab impijs (inquit) egredietur impietas; manus ergo mea non sit in te. Et rursum Abishai;* ^c *Ne* ^c I Sam. 26.9 *interficias eum: quis enim extendet manum suam in Christum Domini, & innocens erit? Hanc Davidis erga Saulem, Israelita erga Israelitam, pietatem & obseruantiam, quo Christianis ipsis commendatorem reddat, elegantèr describit* ^d *Optatus. Occasionem (inquit) victorie David habebat in manibus: in-* ^d Lib. 2. aduersus Persecutionem *cautum & securum aduersarium sine labore poterat ingulare, & sine sanguine & conflictu multorum, poterat bellum mutare in eadem: & pueri eius, et occasio suadebant: ad victoriam opportunitas hortabatur. Stringere iam cœperat ferrum: ire iam cœperat armata manus hostiles in iugulos: sed obstabat plena diuinorum memoria mandatorum: hortantibus*

tibus se pueris, & occasionibus contradicit; tanquam & hoc diceret: Si ne causa me, victoria, prouocas; frustra me in triumphos inuitas: Volebā hostem vincere; sed prius est diuina praecepta seruare: Non, inquit, mit- tam manum in vinctum Domini: Re- pressit cum gladio manum; & dum timuit oleum, seruauit inimicum.

e Mat 5.44.

PHILALETHES. Videtur sane ipso Seruatoris decreto satis expresso cautum, ne eorum, qui inimici nobiscum agunt, capiti aut fortunis insidiemur. * Diligite (ait ille) inimicos vestros; benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos.

THEODIDACTVS. Enimvero decretum illud, siue mandatum Christi iure appellas. Ipsa praefatio, qua istic vtitur, (Εγώ λέγω υμιν, hoc est, ego vobis edicto, statuo, decerno,) satis est ad vim legis stabiliendam: quod verò proximè sequitur (ut sitis filij Patris vestri qui in caelis est) ad alendum obsequij studium, quod hunc legi debetur, sū-
mam

nam habet efficaciam. Quantum-
 uis ergo Reges & Principes imma-
 nitate, sæuitiâ, aut tyrannide se no-
 bis inimicos præstiterint, quemad-
 modum olim *Saul Dauidi* (de quo
 loquens *Abishai*,^f *Conclusit*, inquit, *f* *1 Sam. 26. 1.*
Deus inimicum tuum in manus tuas)
 ijs tamen & animo ^g bene velle, & ^g *Saluat. 1. 17. 4*
 lingua benedicere, & re ipsa bene- ^{præcipit inim-}
 facere oportet. Si enim ista pieta- ^{is exhibenda:}
 tis officia priuato cuilibet ex Ser- ^{quorum præmi-}
 uatoris mandato debeantur; multò ^{disgere, ad}
 magis eadem Principibus, Magi- ^{Cor pertinet,}
 stratibusque, qui publicam perlo- ^{secundum}
 nam sustinent, tribuenda sunt. Quo- ^{nempe Benefa-}
 circa vas illud electum, *D. Paulus*, dicere ^{cere ad Opus,}
 monens vt ^{tertium bene-} ^{precari &}
^{obsecrationibus, orati-} ^{orare ad linguâ}
^{quibus, postulationibus, cuius homi-} ^{Iansen. ca 40.}
^{num statui benè precemur; illicò} ^{Concord.}
^{meminit Regum; atque omnium qui} ^h *1 Tim. 2. 1.*
in sublimitate constituti sunt, tan-
 quam eorum, qui peculiari quo-
 dam modo precibus nostris esse
 debeant apud Deum commendati, ⁱ *Apol. 1. cap.*
 Similiter & ^{36.} *Tertullianus*, quum
 docuisset, homines, Christianæ
 philosophiæ instituto, male, velle,
 male

malè facere, malè dicere, malè cogitare d: quoquam ex aquo vetari: ex illo colligit, quod in neminem licet, eò forsitan magis nec in ipsum, què per Deum tantus est, licere, hoc est in Imperatorem.

PHILALETHES. *De quo tandem Imperatore loquitur Tertullianus?*

THEODIDACTVS. *De Seneca, uti arbitror; eius enim sub imperio*
Vir Catalogo. Tertullianum floruisse testis est
Hicronimus.

PHILALETHES. *Numquid is inter Tyrannos numeratur?*

THEODIDACTVS. *Planè & Tyrannus fuit, & infidelis, & Christiani nominis hostis acerbissimus, qui ecclesiam*
Orosius libro 7. post Neronem persecutione excruciat.
anno Christi 201. quinquagesima
persecutione

PHILALETHES. *Video itaque, Tertulliani sententiâ, non modo non Tyrannide, sed ne eâ quidem cum Infidelitate coniuncta, solui illud obsequii vinculum, quod Principi à subditis debetur.*

THEOD.

THEOD. Isthuc verò ab
autore cum antiquiori, tum ma-
gis idoneo, quam fuit *Tertullia-
nus*, beatum Apostolum *Petrum*
intelligo, faciliè didiceris. Hic pri-
orem suam epistolam conscripsit
imperante *Claudio*; eamque inscrip-
sit contribulibus suis Iudæis; per
° *Pontum, Galatiam, Cappadociam,*
Asiam & Bithyniam dispersis; quæ
tum regiones imperio Romano
erant subiectæ: Etenim multis ante
Claudium annis *Pompeius Mag-
nus* eas in prouinciarum formam
redegerat.

n *Barro. tam. 1*
anno. 45

o *1 Pet. 1.*

p *Sigon. Com.*
in li. 2. *Scol. p. 110*
q *Iudæar. Antiq.*
lib. 18. *Cap. 1*
r *lib. 2. de*
Bello Iudæic.
Cap. 12.

Et quia seductores nonnulli (teste
° *Iosepho*) libertatis tuendæ specie
idegerant apud Iudæos, ne *Cæsari*
tributum soluerent, neuè mortalis
cuiusquam imperium aut domi-
natum ferrent, tanquam qui so-
li Deo essent subiecti: Proinde eos
hortatur *Petrus*, vt ita se liberos
gerant, r non quasi velamen ha-
bentes malitiæ, libertatem, sed
sicut serui Dei, vt Deum time-
ant, sed & Regem honorificent;
&

r *1 Pet. 2. 16*

17

Ibid. G. 13

& quanquam Magistratus ipsi homines sint, eorumque institutio; propterea quòd hominum personis adhæreat, *humana* dicatur creatura; ijs tamen ¹ *subiecti sint* propter Deum, à quo primò suam traxerunt auctoritatem.

PHILALETHES. *Fieri non potest, ut Rex ille quem honorandum suadet D. Petrus, cuique ut præcelsi frater suos Iudæos subiectos esse vult, alius fuerit quam Imperator ille Claudius, quo (ut dixisti) imperante, suam Petrus conscripsit epistolam, eamq; incolis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ & Bithyniæ, que omnes Romana ditionis erant, inscripsit. Hunc autem Imperatorem iure optimè Regem appellare*

*Præfat. histo-
ria.*

potuit, quum Appiani testimonio satis constet Romanos Imperatores ἐργατὰ πάντα βασιλεῖς extitisse.

THEODIDACTVS. *Rectè tu quidem & verè colligis: Itaque fatendum est Apostolum Petrum (quum ipse iam Romæ esset) Iudæos fratres suos hîc illîc dispersos, hortatum*

*u Baro. anno
45. Rhem. sn
r. 16.*

hortatum esse, vt profano Infideli,
 eidemque Tyranno crudelissimo,
 subijcerentur. Etenim superstitiones
 ethnicae & idolorum cultum
Claudius iste tam studiosè fouit, vt,
 a vel minimo viso prodigio, sup- ^a *Seus. cap. 22*
 plicationes instituerit more maiorum:
 Tam verò ipsa ^b *natura seuis*, ^b *Idem cap. 34*
 & sanguinarius extitit, vt tormenta
 questionum, pœnasque parricidarum
 coram exegerit. ^c *Saluatoribus* ^c *Idem cap. 35*
 scrutatores semper apposuit, et qui
 dem omnibus, & acerbissimos, nullo
 habito sextus aut ætatis discrimine:
^d *Gladiatorum* (quos fortè prolapsos ^d *Idem cap. 34*
 iugulari iusserat) expirantium facies
 summâ cum voluptate solitus est
 intueri. ^e *Libidinis in fœminas profu-* ^e *Idem cap. 33*
^f *ssima fuit*; ^f *Libertis & uxoribus* ^f *cap. 29*
 tam miserè addictus, vt compendio
 cuiusque horum, vel etiam studio ac
 libidine, honores, exercitus, impunita-
 tes, supplicia largitus sit. Huic tam
 infideli, tam inmani, tam flagitioso
 Domino vt obedientiam præstent,
 Iudæos fideles Apostolus sedulo
 ac seriò hortatur.

PHILALETHERS *At quam tandem obedientiam? eamne quae specie duntaxat externa & simulatione constat? aut quae vi et necessitate coacta, etiam à nolentibus praestari solet?*

THEODIDACTVS. Nequaquam verò: Nam & D. Paulus ad Romanos scribens, qui sub eodem vixerunt Imperatore, iubet ^h omnem animam potestatibus sublimioribus subijci, idque non solum propter iram, aut vim aut metum, sed etiam propter conscientiam eò quòd ⁱ Dei ordinario sint, & Ministri Dei. Atque hoc illud est, quod idem alibi monet Apostolus, ut ^m obediamus Dominis, ex simplicitate cordis; tanquam Deo, non hominibus placere cupientes.

Hæc sacra et cœlestis Apostolorum doctrina, ne priorum animis aliquandò elaberetur, summâ semper diligentia ab Ecclesiæ primitivæ patribus inculcata est. Iustinus Martyr, :Christianorum omnium nomine Antonium Imperatorem Infide

^e Rbem in trb
Paul.

^h Rom. 13. 1

Ger. 5

Ger. 2. & 4

^m Coloss. 3

Ephes. 6.

infidelem, & ⁿ persecutorem allo- ^{n Persecutio,}
 quens: ^o Nos, inquit, solum Deum ^{quarta sub An-}
 adoramus, & vobis in rebus alijs (non ^{sonno. Bellar-}
 coacti, sed) latius inseruimus. Similiter ^{in Chronol.}
 Augustinus: ^p Potestates quae sunt, à ^{o Apol. 2. ad}
 Deo ordinatae sunt: Hinc est ut gentilem ^{Anton. Imp.}
 in potestate tamen positum honorifice- ^{p Quest. ex Gc.}
 mus, licet ipse indignus sit; qui Dei or- ^{Tost. cap. 33.}
 dinem tenens gratias agit Diabolo: Pro-
 testas enim exigit, quia meretur hono-
 rem, utpote à Deo ordinata.

PHILALETHES. Quod si infide-
 litas ad subditorum erga Principes offi-
 cium infirmandum non valeat: quid de
 haeresi saltem & apostasia sentiendū est?

THEODIDACTVS. Constantius cer-
 tē, Valens, & Valentinianus Iunior, Ari-
 anorum haeresin palām & apertē fo-
 uebant: nec tamen legimus, ijs, ab Or-
 thodoxa Christianorum parte, tan-
 quam iniuste imperantibus, renunci-
 atum. Quod verò deterius est, Iulia. ^{q Aug. in Psal.}
 nus, nonne extitit Apostata, iniquus, ^{124.}
 Idololatra? tamen milites Christiani ser-
 uierunt huic Imperatori infideli, & quā-
 do dicebat, producite aciem, ite contra
 illam gentem, statim obtemperabant.

PHILALETHES. Sunt qui ist-
 F huc

huc pro temporum ratione factum esse dicant, quod vires ipsae ad resistendum deessent.

THEODIDACTVS. Immo ad resistendū vires deesse non poterant, quandoquidem maxima pars exercitus *Iuliani* Christiana permansit; id quod ipso defuncto facile patuit ex communi militum voce ad *Iovinianum* eius successorem. Quum enim conspiratissimis omnium votis hunc ad imperium elegissent; ipseque, quod esset Christianus, se nolle diceret hominibus Ethnicis & paganis imperare; ^r *Omnes una voce confessi sunt se esse Christianos.* Quapropter non est credendum viros hosce fortissimos Apostatae propterea obtemperasse, quod ei viribus inferiores essent, eoque impares ad resistendum; sed potius (quod ait ^r *Augustinus*) subiectos fuisse, propter Dominum eternum, Domino temporali, illiusque mandato ad huius obsequium impulsos.

Iam si ex officij sui conscientiam teneantur subditi, ut ipsis Tyrannis, Infidelibus, Haereticis, Apostatis, qui principatum modo obtinent, alacres & lati

^r *Ruffin. lib. 1.*
hist. cap. 1.

^r *In Psal. 124.*

læti inseruiant: quâ demùm propensione animi, quo ardore & studio, nos optimo pientissimoque Regi nostro par est obtemperare. Optimum dico, quod, ipsius Dei simillimus, cuius vi-ces in terris obit, opera sua omnia clementiâ & misericordiâ suauissimè perfundat; Pientissimum vero, quod fidē antiquam & Catholicam, non Regiâ modo authoritate, sed & *calamo scribæ velociter scribentis*, constantissimè tueatur, ac defendat.

Et tamen is est nonnullorum hominum Romanâ superstitione occæcatorum stupor, & amentia: vt præ tensis quibusdam actibus Episcopi Romani, *Dispensationibus* purâ aut *excommunicationibus*, ab officio, quod tam pio & moderato Principi debent facile se petiantur abduci.

PHILALETHES. Non ergo licet Episcopo Romano, vel ipsi legi quæ obedientiam exigit à subditis, vel iuramento quo ad eam præstandam se ipsi sponte obligarunt, dispensationem aliquam accommodare, quæ utriusq; vim tollat, aut enervet?

THEODIDACTVS. Primam id

1. *Aquin. I. 2.*
 3. 94. *Art. 5.*

1. *Idem I. 2.*
 7. 100. *art. 8.*

certò tenendum est: Ius naturale nul-
 lam Episcopi Romani dispensatio-
 nem admittere; quippe quod *ab ex-*
ordio rationalis creaturæ, immutabile
permaneant: Deinde neque legem Dei
 moralem; *cuius præcepta sunt omninò*
indispensabilia. Atqui vero officia sub-
 ditorum erga Principes, cum ab ipso
 naturæ iure deriuantur, & communia
 nobiscum habent incunabula (sicut
 enim *filij*, ita & *subditi* nascimur, quo-
 rum illud sanguini à quo, hoc terri-
 torio in quo nascimur, tribuendū est)
 tum etiam morali Dei lege præcipi-
 untur; præsertim vero quinto illo
 præcepto Decalogi (cuius initio
 huius sermonis meministi:) eo e-
 nim iubemur, ut priuatæ cuiusque
 familiæ, ita multo magis patriæ toti-
 usq; regni *parentibus* meritum hono-
 rem, obedientiamque deferre. Et
 quemadmodum leges illæ, quæ hanc
 nobis obedientiam præcipiunt, ita &
 iuramentum, quo ad eandem præstan-
 dam obligamur, omnem prorsus
 respuit Episcopi Romani dispensati-
 onem. Quid enim? si *Dauidis* tem-
 pore Episcopus Romanus eam, quā
 nunc

nunc utitur, potestatis plenitudinem obtinisset: potuitne iuramentum illud irritum fecisse, de quo ipse gloriatur, *Iuravi & statui custodire indicia iustitiæ tuæ*? Pari ratione, si quis hoc tempore, *Dauidem* imitatus, iureiurando confirmauerit, se mandata iustitiæ diuinæ, *de non mœchando, de honorandi parentibus magistratibusq; obseruaturū*; dispensando certe Pontifex efficere non potest, quin ea violās tam rebellionis, quàm adulterij reus teneatur.

XP sal. 118.5
105.

PHILALETHES. Annon ergo plus potest excommunicando Pontifex Romanus ad fidelitatis vinculum soluendum, quam dispensando illum posse affirmas?

THEODIDACTVS. Vtriusque teli vis, si ad hoc collimetur, æquē cassa est & irrita. Quippe Excommunicatio vel ob contemptum Ecclesiæ denunciata, hominem Ethnico deteriorem non reddit: Iam verò Apostolos Petrum Paulumque audiuiſti seriō hortantes, vt Principibus ethnicis & paganis obsequium præstemus; quocirca idem excommunicatis deſe-

F 3

gandum

a Aquin. in Su
quest. 23.
Tolet. In st. sa-
cerd. l. l. c. 9.

b 1 Sa. 24. 11.
c 1 Sam.

d Paral. 29
Debra Mater
in Israel.
Isa. 5. 7.

gandū non est. Ad hæc (si ipsa Pon-
tificiorum placita consulamus) ex-
communicatio nec seruum domini,
nec filium patris iuri, aut potestati ex-
imit: Atqui Reges instar dominorum
sunt, ijsque subditi, vt serui; (sic enim
David Saulem^b dominum suum, se-
que ipsius^c seruum appellat:) Item
Reges instar patrum sunt, ijsque sub-
diti vt filij: (sic enim^d Hezekias ipsis
populi patribus, hoc est, sacerdotibus
pater est habitus; eoque magis in reli-
quam subditorum multitudinem idē
iuris obtinuit:) Quemadmodum ita-
que filiorum erga patres officium, ser-
uorūque erga Dominos Ministeriū,
excōmunicatione non tollit; ita sub-
ditorū erga Principes fides & obse-
quium, cādem vel centies repetitā, mi-
nimè laxatur. Atque ita denūm satis
liquidò probaui, nec illa, quibus Prin-
cipum personæ interdum onerantur
crimina, Tyrannidem dico, Infidelitatē,
Hæresin, Apostasiam; nec etiam Dispen-
sationes, Excommunicationes, cæteras-
que id genus censuras Episcopales,
eoque reuerā nihil, subditos à fide &
obseruantia, quam Principibus suis
debent,

debent, præstandâ, posse liberare.

PHILAEETHES. Nihil, inquis? Existimâram sanctissimum, quod vocant, Confessionis sigillam, subditos saltem aliquos, hoc in genere, nonnullâ sui officij parte potuisse exolvere; putâ Sacerdotes, ne coniurationes proditio- nesque tenerentur detegere, quas vi spi- rituales animarum medici ex pœniten- tibus cognouissent. Si enim coniuratio aliqua Sacerdoti per confessionem inno- tuerit, ipsa Sacramentiratio postulat ut tegatur; quippe quod hac in re⁹ Sacer- dos Dei vices sustineat, nec aliter, quam ipse Deus, humiles ac deuotas peccato- rum confessiones audiat.

^c Aquin in sup.
q. 11 art. 1.

THEODIDACTVS. Si proditi- ones, aliaque id genus flagitia, quæ Ecclesiæ, Reiue publicæ cladem mi- nantur, Sacerdotes, Dei loco, & vi- ce cognoscant: oportet sanè, ut ea tempestiuè detegendo, ipsum Deum, cuius vicarij videri volunt, imitentur. Solet enim Deus peccata graua, clâ- mantiaque, tametsi occultè perpetra- ta, è tenebris eruere; quæque diu la- tuerunt, miris tandem modis, ac ve- luti semetipso indice, in lucē proferre.

Ibycus & perijt
Vindex fuit al-
is volans gem.
Auso.

Annon is eadem *Ibyci* solo auium
 ministerio patefecit? Quia verò Prin-
 cipum personæ sacratiores sunt, quàm
 cæterorum hominum, plurisque apud
 Deum fiunt; idem speciali quodam
 pacto & promissione se recepit *ma-*
ledicta aduersus *Reges*, vel corde so-
 lum, & cogitatione concepta, per *va-*
lucres *coeli* evulgaturū: hoc est, nouo
 potius & mirabili vsurum indicij ge-
 nere, quàm vt ea penitus celari pati-
 atur. Itaque non defuerunt olim ex
 Sacerdotibus *Gallicanis*, qui proditi-
 onis consilia solâ mente agitata, nec
 aliâs quam per confessionem in auras
 prolata, detexerint; ex quo ipsorum
 confitentium supplicium extremum
 g *Bodin* l. 2. de *insecutum* est. Nobilis quidam *Nor-*
Repub, cap. 5. *mannus* quàm propositum habuisset
 Regem *Franciscam* occidendi, po-
 steaque mentem mutasset, consilium
 illud suum fratri cuidam *Minorita* in-
 ter confitendum aperuit. Is pœniten-
 ti quidem veniam, & absolutionem
 concessit; interea rem totam ad Re-
 gem detulit; quâ cum Iudicibus Cu-
 riæ *Parisiensis* communicatâ, roga-
 tisque sententijs, reus ipse capitis dâ-
 natus

natus est; Sacerdote, qui denuncia-
uerat, nulla violati sacra menti poena
ab Ecclesia mulctato.

Quapropter Sacerdotes, dum pæ-
nitentium confessionibus intersunt,
Dei quidem vice funguntur, non ut si
quid Reipub. perniciosum audierint,
id tacendo supprimant; sed ut pecca-
tis hominum, quâ Deum lædunt, eius-
que tribunali se reddunt obnoxios, re-
missione in veniamque anuuncient;
tanquam memores diuinæ illius lega-
tionis, atque promissi (^h Quorum h Ioan. 20. 23
peccata remiseritis, remittuntur eis.)

PHIL. At verò sollemni Ecclesia
lege præceptum est Sacerdotibus, ut
quacunque hominum peccata ex con-
fessionibus intellexerint; ea, tanquam sa-
cra Cereris, aut Bonæ Dæ, religiōsis-
simè taceant.

THEODIDACTVS. Quam Ec-
clesiæ legem dicis, ea nihil aliud est,
quàm ⁱ Innocentiū tertij constitutio, ^{ic. Omnis Cris-}
decretalibus inserta: (nec enim anti- ^{usque de Feni-}
quiori autore possunt ^{Es Remissio.} ⁱ Romanenses
suum illud Confessionis sigillum vendi-
tare:) Verum fac illam totius Ec-
clesiæ autoritate fuisse sancitam; haud
plus

1477

plus tamen efficies, quàm vt lex Ecclesiastica censenda sit. Iam si officia nonnulla, quæ ab ipso Deo exiguntur in lege *Morali*, (quale est illud, *ne faciamus opus aliquod in die Sabbati*) ex^m Seruatoris nostri sententiâ, iure possint omitti, ad vitam iumentis conseruandam: Nos *Ecclesiasticarum* legum tam tenaces erimus, vt potius quam ijs quicquam detractum velimus, ipsam Regis, eorumque omniũ, qui à Rege pendent, vitam ac salutem manifesto periculo exponamus? Quamobrem neque hoc sacro Confessionis sigillo tribuendum est, vt ab aliquâ nos officij parte, quod Regiæ Maiestati aut debemus, aut vouimus, iure possit abducere.

PHILALFTHES. Si fidelitatis vinculum, quod subditis cum Principe est, tam sanctum, firmissimumque sit, vt nullare solui, ne Confessionis quidem sigillo, possit; quo tandem modo immoderata Regum tyrannidi occurrendum est? Nullane restat ratio ipsorum furoris cohibendi, si fortè eo impietatis prolabantur, & insanie, vt Ecclesiam ipsam, penitus opprimere conentur, sanctissimumq;

in Mat. 12. 11

Handwritten notes in the left margin:
 + lib. 8. 8. 8.
 John Boll
 Huz. 12. 11

numq; Christianæ religionis lumen ex-
tinguere?

THEG D I D A C T V S. Fieri quidem
potest, vt Principes furore concitati
totius Ecclesiæ ruinam & interitum
meditentur : sed frustra ! quippe il-
lam Christus ⁿ *edificauit super petram*, n Mat. 16. 18.
itaque aduersus *inferorum portas* com-
muniuit, vt oppugnari fortasse possit,
expugnari certè, penitusque vinci
non possit. Interim si Principes ad hoc
tam nefarium facinus vires suas & ar-
ma conuertant : non alia nobis ratio
incunda est, quàm vt peccata nostra
seriò deploremus, quæ huic nos ob-
iecerunt calamitati ; precesque ad
Deum sedulò fundamus, qui ° *corda* ° Prou. 21. 1.
Regum, sicut diuisiones aquarum, quo-
cunque voluerit, inclinat. Memi-
nistis fatis Ecclesiam visibilem, an-
te aduentum Christi, solâ Iudeorum
gente fuisse conclusam; qui sub im-
perio Persarum captiui dum agerent,
prodiit edictum Regis *Assueri*, ab
Hamane compositum, vt P *occideren-*
tur atque delerentur omnes Iudæi, à pu-
ero vsque ad senem, paruuli & mulie-
res uno die. Hic itaque vniuersa pro-

p Hest. 3. 13.

les

John 1. 12
22781
3601

John 1. 12
22781
3601

14410

Hest. 43.

les Ecclesiæ mortis faucibus teneri quodammodò videbatur . At quid illi? Non seditionem mouent, non ad arma conuolant, non *Affuerum*, aut *Hamanem* veneno tollendi consilium capiunt, non ad libertatem suam vindicandam sicarios quærunt, & parricidas : Hoc tantùm videris, *in omnibus prouincijs ac locis, ad quæ crudele Regis dogma peruenerat, planctum ingentem, ieiunium, ululatum, & fletum, sacco & cinere multis prostrato utentibus, quo sub potenti manu Dei semetipsos humiliarent, iramque eius per immanem Tyranni sæuitiam iam tum sibi imminentem auerterent.*

Nazian. ora.
in Iulianu

Atque hac quidem in re, prout occasio tulit, *Iudeos* Christiani veteres sunt imitati. Quùm *Iulianus* Apostata totius Christiani nominis cladem atque internecionem minaretur ; *inhibitus, atque repressus est, Christianorum lacrymis, quas multas multi profuderunt, hoc unum aduersus persecutorem medicamentum habentes. Si qui ergo supremorum Magistratuum tyrannide se oppressos sentiant, ij* (monente *Sarisburyensi*, homine inter

inter crastissimas Papismi tenebras educato) ¹ ad patrocinium clementiae ^{lib. 8. 23.} Dei humilitate confugiant, & puras manus lenantes ad Dominum, deuotis precibus flagellum, quo affliguntur, auertant: Peccata enim delinquentium, vires sunt Tyrannorum.

PH I. Istuc vero, ut in hoc saeculo ab iniurijs hominum & tyrannide immunes simus, inter beneficia Dei temporalia ponendum est; quae dum petimus, saepenumero fit, ut Deus pro sua prudentia votis nostris minimè respondeat. Equid igitur est, quo subditi pij ac fideles aduersus immanium Tyrannorum sauitiam se possint intereà confirmare?

THEODI. Vnicum illud hoc in genere restat solatium, da quo iam olim meminuit Augustinus: ^{Psalm. 124.} Sentitur (inquit) virga peccatorum super sortem iustorum, sed non in aeternum. Veniet tempus quando vnus agnoscatur Deus, Veniet tempus, quando vnus Christus, in claritate sua apparens, congreget ante se omnes gentes, & diuidat eos, sicut diuidit Pastor haedos ab ouibus: oues ponet ad dextram, haedos ad sinistram

sinistram: Et videbis ibi multos seruos
& subditos inter oves. & multos domi-
nos ac Principes inter hædos: & rur-
sus multos dom nos ac Principes inter
oves, & multos seruos & subditos in-
ter hædos. Quapropter si nihil huma-
ni restet auxiliij, sperandum tamen est,
extremum hunc diem iudicij, qui
rerum omnium caducarum finis at-
que exitus futurus est, piorum quo-
que lacrymis & dolori hac ex parte
finem allaturum.

PHILALETHER. Ergo iste, si pla-
cet, rerum omnium terminus nostrum
hic claudat sermonem: si prius Deum o-
rauerimus, ut ita frequēti ac seriā huius
iudicij meditatione cum Principiū, tum
subditorum corda velit afficere; ut &
illi imperantes & isti parentes & utriq;
quod sequitur est, facientes, vocem Ar-
changelę sentiant cum Hiero-
nimo auribus semper intonantem, ^oSurgite mor-
tui, venite ad iu-
diciū.

Hieron de reg
arch. c. 30.

14418

James I